NORSK PEN
ÅRSMELDING 2019

norsk p.e.n.

Vi er der!

Med knyttneven hevet kom Osman Kavala opp gjennom slusen fra Silivri-fengselet og inn i den enorme rettssalen utenfor Istanbul. Ingen hadde sett ham på nærmere ett år. Knyttneven fortalte det vi lurte på: Hvordan har han det etter all denne tiden i varetekt?

Vi hadde reist oss på refleks. Så vi sto der i respekt for enda en person som må betale prisen for et tyrkisk rettsvesen som er ute og kjøre. Og vi tørket tårene, de tilreisende juristene, alle oss fra frivillige menneske-rettsorganisasjoner som forsøker å skape oppmerksomhet om disse rettssakene mot forfattere, journalister og samfunnsengasjerte mennesker slik som Osman Kavala. Mest betryggende var det å se at diplomatene måtte opp med håndbaken og tørke tårer de også.

Vi i Norsk PEN er til stede på så mange rettssaker som vi klarer å prioritere. Vi var der, av alle dager, også på julaften i 2019, da nok en høring mot Osman Kavala og det som kalles Gezi-saken var berammet. I ettertid sendte Kavalas advokat en hilsen og takk til vår Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford. Vi var der da vi fryktet at den endelige livstidsdommen mot Kavala skulle bli avsagt på nyåret i år. Så ble han frikjent! Generalsekretær Hege Newth sto utenfor fengselet og rapporterte at hun likevel var tilbakeholden med å juble. Ikke uten grunn.

På motorveien på vei vekk fra fengselet, underveis mot friheten, ble Osman Kavalas bil stoppet. Han ble fengslet på nytt, tiltalt for noe helt annet: medvirkning til kuppforsøket mot Erdogan. Sånn holder de på. Og vi er der, for å bidra til at urimelighetene kommer frem og blir kjent – og dessuten for selv å se hva som skjer og ikke minst hvordan. For alt hva det er verdt.

Vi var der da rettssaken mot Julian Assange startet i London i februar i år. Nestleder Rune Ottosen og kommunikasjonsrådgiver Katarina Goldfain Johnsen var til stede både inne i rettsbygningen og utenfor. I kulden på utsiden forente vi krefter med øvrige demonstranter, blant annet fra Reporters Without Borders, organisasjonen som de siste årene har kåret Norge til verdens mest pressefrie land. Denne pressefriheten ble brukt til å publisere innholdet Julian Assange skaffet til veie gjennom WikiLeaks i 2010, og som han nå er tiltalt for å ha spredd. Men det hjelper ikke den australske statsborgeren Assange. Han er fengslet i Storbritannia og står i fare for å bli utlevert til USA for brudd på spionasjeloven og med utsikter til et liv i fengsel.

Assange-saken har noen likhetstrekk med saken mot Gui Minhai. Forleggeren er svensk statsborger, ble pågrepet i Thailand og ført til Kina. Der er han dømt for å ha gitt informasjon videre til en fremmed makt. Vi skulle gjerne vært fysisk til stede for Gui Minhai også. Men vi er der på andre måter og presser på – og gleder oss når vi får gode krefter, som Norges utenriksminister, med på laget.

Vi er der også for truede forfattere og journalister som er bosatt i Norge under fribyordningen. Disse får hjelp av Norsk PEN til å nå ut, til å bli hørt. I 2019 bidro vi blant annet til utgivelsen av den kritikerroste boken *Å kysse en ørken. Å kysse en myr* med tekster fra 13 av dem. Den er vi så stolte over. Vi er der og vi følger med, fordi vi tror at vårt arbeid betyr noe for status for vår felles ytringsfrihet og ikke minst for hver og en som blir forsøkt fratatt den.

Kjersti Løken Stavrum
styreleder

Oslo, 12. mars 2020

FOTO: TINIUS TRUST

Norsk PEN
Wergelandsveien 29
0167 Oslo
Tlf: 930 02 262
E-post: pen@norskpen.no
www.norskpen.no
Facebook: @NorskPEN
Twitter: @PEN_Norway
YouTube: Norsk PEN
Instagram: norskpen

Lay out/design: 07 Design

Bilder er tatt av Norsk PEN, der intet annet fremgår.

Omslagsfoto:
Osman Kavala i 2015, under markering i Istanbul av folkemordet på armenerne. Kavala har sittet fengslet siden 2017, og Norsk PEN har engasjert seg sterkt for hans frifinnelse.
Foto: Rupen Janbazian/ Wikimedia Commons

norsk p.e.n.

19. mars 2019: William Nygaard leder sitt siste styremøte som styreleder av Norsk PEN. F.v.: Trygve Åslund (med ryggen til), Kjersti Løken Stavrum, Kai Sibbern, Arne Svingen, Ingeborg Senneset, Brit Bildøen, William Nygaard, Hege Newth, Rune Ottosen, Asieh Amini.

Styrets årsberetning

Perioden 1. januar – 31. desember 2019

1. STYRET OG UTVALG

1.1 STYRET

Faste medlemmer frem til årsmøtet 24. april 2019:
William Nygaard (leder), Kjersti Løken Stavrum (nestleder), Rune Ottosen, Ingeborg Senneset, Brit Bildøen, Arne Svingen, Trygve Åslund, Asieh Amini og Kai Sibbern.
Varamedlemmer: Gerd Johnsen, Lars Gule og Teresa Grøtan.

Faste medlemmer etter årsmøtet 24. april 2019:
Kjersti Løken Stavrum (leder), Rune Ottosen (nestleder), Kai Eide, Ingeborg Senneset, Øivind Hånes, Arne Svingen, Trygve Åslund, Asieh Amini og Kai Sibbern.
Varamedlemmer: Gerd Johnsen, Lars Gule og Teresa Grøtan.

Styret har avholdt seks møter i perioden og behandlet to styresaker per epost.
Generalsekretær Hege Newth er styrets sekretær.

1.2 ARBEIDSUTVALGET

Frem til årsmøtet 24. april 2019:
William Nygaard, Kjersti Løken Stavrum, Rune Ottosen og Ingeborg Senneset (vara).

Etter årsmøtet 24. april 2019:
Kjersti Løken Stavrum (leder), Rune Ottosen (nestleder), Kai Eide og Ingeborg Senneset (vara).

Leder av Komiteen for Fengslede Forfattere har rett til å stille som observatør i AU. Komiteleder Brit Bildøen møtte i AU frem til årsmøtet, da Øivind Hånes overtok lederverv i komiteen.

Arbeidsutvalget har avholdt seks møter i perioden og behandlet to AU-saker per epost.

1.3 VALGKOMITEEN

Valgkomiteen har bestått av Ann-Magrit Austenå (leder), Dag Larsen, Brit Bildøen og Nuray Y. Gullestad.

1.4 UTVALG OG KOMITEER OPPNEVNT AV STYRET

Komiteen for Fengslede Forfattere: Øivind Hånes (leder), Mari Moen Holsve, Johanne Fronth-Nygren, Jørgen Lorentzen, Asieh Amini og Brit Bildøen.
Tyrkia-utvalget: Ragnar Næss (leder), William Nygaard, Brit Bildøen, Eugene Schoulgin, Jørgen Lorentzen, Anders Heger, Hege Newth og Øivind Hånes. Carl Morten Iversen var utvalgets sekretær.
Styret besluttet i møte 11. juni at «Tyrkia-utvalget i sin nåværende form legges på is og medlemmene fristilles».
Kina-utvalget: Trine Angelskår (leder), Harald Bøckman, Inger Bentzrud, Torbjørn Færøvik og Gerd Johnsen.
Afghanistan-utvalget: Elisabeth Eide (leder), Kai Eide, William Nygaard, Eugene Schoulgin og Amund Bjorsnes.
Overvåkingsutvalget: John Olav Egeland (leder), Jon Wessel-Aas, Kjersti Løken Stavrum, Arne Jensen og Kristine Foss.
Varslerutvalget: Kai Sibbern (leder), Rune Ottosen og Trond Strøm.
Flerkulturelt utvalg: Elisabeth Eide (leder), Nisrin Maktabi Barkouki, Assad Nasir, Neha Naveen og Lars Gule.
Medieutvalget: Thomas Spence (leder), Annette Groth, Mina Liavik Karlsen og Kjersti Løken Stavrum.
Litteratur-, kunst- og formidlingsutvalget: Dag Larsen (leder), Sindre Hovdenakk, Gabriel Moro, Kari Brænne og Arne Svingen.
Ytringsfrihet for unge: Ingeborg Kværne (leder), Gerd Johnsen, Dag Larsen og Arne Svingen.

1.5 REPRESENTASJON I INTERNASJONALE KOMITEER OG NETTVERK

Writers in Prison Committee: Øivind Hånes.
Translation and Linguistic Rights Committee: Arne Svingen.
Writers for Peace Committee, Women Writers' Committee: Elisabeth Eide.

2. ADMINISTRASJON

Norsk PEN har kontor i Litteraturhuset, Wergelandsveien 29, 0167 Oslo. Sekretariatet er bemannet av generalsekretær Hege Newth i 100 % stilling og nasjonal fribykoordinator Ingeborg Kværne i 100 % stilling. Katarina Goldfain Johnsen startet 1. oktober som kommunikasjonsrådgiver i 100 % stilling. Larissa Avelar var engasjert som administrasjons- og IT-konsulent i deltidsstilling frem til juli 2019. Carl Morten Iversen har vært konsulent på timebasis frem til juli 2019.

3. MEDLEMMER

Ved utgangen av 2019 hadde Norsk PEN 954 medlemmer.

4. EGNE ARRANGEMENTER

24. januar, Litteraturhuset i Oslo: The persecuted – and the situation in Turkey
Tyrkia-utvalget.
Deltakere: Abdullah Bozkurt, leder av Stockholm Centre for Freedom (SCF), tidligere redaksjonssjef i Ankara-avdelingen av avisen Today's Zaman, Seher Aydar, styremedlem i Solidaritet med Kurdistan, varamedlem for Rødt i Stortinget, Joakim Parslow, førsteamanuensis ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk UiO.
Programleder: Eugene Schoulgin, forfatter og medlem av Norsk PENs Tyrkia-utvalg.

William Nygaard, Trine Angelskår, Inger Bentzrud, Harald Bøckman, Torbjørn Færøvik og Rune Ottosen på første møte i nyopprettet Kina-utvalg 15. mai.

4. februar, Litteraturhuset i Oslo: Kinas angrep på uighurene
I samarbeid med Raftostiftelsen og Den norske Uighur-komiteen.
Kina tar stadig mer ekstreme grep for å kontrollere egen befolkning og innfører kontrollmekanismer som minner om en politistat. Uighurene, en etnisk minoritet i Øst-Turkestan, er spesielt utsatt for menneskerettighetsbrudd og overgrep fra kinesiske myndigheter. Over én million uighurer har blitt tvangsinternert i såkalte re-utdanningsleire. Lederen av uighurenes internasjonale organisasjon World Uighur Congress, Dolkun Isa, fortalte om situasjonen for uighurene i Kina, sammen med en av de mest fremtredende ekspertene på feltet, Buzzfeeds utenrikskorrespondent Megha Rajagopalan samt forsker og Kina-ekspert Harald Bøckman. Samtalen ble ledet av Aftenpostens Kristoffer Rønneberg.

15. februar, Litteraturhuset i Bergen: Poetar i samtale: Korleis er livet som kvinne og poet i lukka land?
PEN avdeling Vestlandet i samarbeid med Bergen internasjonale litteraturfestival.
Asieh Amini bor i Norge og er tidligere fribyforfatter. Hun snakket om skrivearbeidet, poesiens plass i Midtøsten og hvordan livet som kvinne og kunstner arter seg. Samtalen ble ledet av Ina Tin fra Amnesty.

15. februar, Litteraturhuset i Bergen: Filmvisning: Forteljingar om mot
PEN avdeling Vestlandet i samarbeid med Bergen internasjonale litteraturfestival.
Hva gjorde Mansur Rajih fra Jemen, Asieh Amini fra Iran, Philo Ikonya fra Kenya og Musa Mutaev fra Tsjetsjenia til en trussel for makten i hjemlandene? I dokumentarfilmen «Forteljingar om mot» viser regissør Kari Klyve-Skaug fram det motet som trengs for å heve stemmen i møte med urett.

15. februar, Litteraturhuset i Bergen: Får han sjå verda igjen?
I samarbeid med Bergen internasjonale litteraturfestival, Den norske Forleggerforening og Samlaget.
Tyrkiske Yasemin Çongar måtte avlyse. VG-journalist Nilas Johnsen, som var aktuell med boka *Erdogan: Tyrkias nye sultan*, steppet inn for Çongar og samtalte med Jørgen Lorentzen fra Norsk PENs Tyrkia-utvalg om Tyrkia, Ahmet Altan og den nye boka si.

15.–17. februar, Litteraturhuset i Bergen: PEN Postkort-aksjon
PEN avdeling Vestlandet i samarbeid med Bergen internasjonale litteraturfestival.

Poetene Asieh Amini og Mansur Rajih, to av fribyforfatterne som er portrettert i filmen «Forteljingar om mot», deltok i postkortaksjonen under Bergen internasjonale litteraturfestival.

Publikum skrev en hilsen til forfattere, journalister og bloggere som er i fengsel eller er truet og forfulgt over hele verden. Kortene er laget av PEN-medlemmer og fribyforfattere i Norge. Forfatterne Asieh Amini og Mansur Rajih (fra filmen «Forteljingar om mot»), som selv har måttet søke tilflukt i Norge, leste dikt og skrev de første kortene.

16. februar, Litteraturhuset i Bergen: Poetisk punkgalla
PEN avdeling Vestlandet i samarbeid med Bergen internasjonale litteraturfestival.
Fra rasende til høystemt og lovprisende – poeter fra syv nasjoner og en danser møtes i en lyrisk verden utenfor kartet. Blant kveldens poeter er Asieh Amini (Iran), Ahmedur Rashid Chowdhury AKA Tutul (Bangladesh) og Mansur Rajih (Jemen).

2. mars, Litteraturhuset i Oslo, Oversatte Dager: Fortell meg – en samtale mellom poesi og musikk
Komiteen for Fengslede Forfattere i samarbeid med Norsk Oversetterforening.
Når folkemusikerne Øystein Rudi og Camilla Granlien møter Fatemeh Ekhtesari og Mehdi Mousavi, oppstår fortellinger vi aldri har hørt maken til. Ekhtesari og Mousavi har begge en lang rekke poesiutgivelser bak seg i Iran og er nå fribyforfattere i Lillehammer. Hva skjer når ei norsk fele forsøker å finne tonen med iransk poesi? Hvordan lyder det når stemmene og tonene som forteller hver sine historier begynner å snakke sammen? Medvirkende: Fatemeh Ekhtesari, poet. Camilla Granlien, folkesanger og låtskriver. Mehdi Mousavi, poet. Øystein Rudi, felespiller. Forestillingen er produsert av Camilla Granlien og første gang vist under Norsk Litteraturfestival på Lillehammer i 2018.

2. mars, Oversatte Dager i Oslo: Politiske oversettelser
Komiteen for Fengslede Forfattere i samarbeid med Norsk Oversetterforening.
Dessale Berekhet har sammen med andre eritreere i eksil startet organisasjonen Admas for Translation and Linguistic Rights, som prøver å endre hjemlandet ved å introdusere utenlandske tekster på tigrinja. Haile Bizen Abrha har oversatt Torbjørn Egners *Karius og Baktus*, som har blitt delt ut til eritreiske barn i flyktningleirer i Sudan. De fortalte om oversettelse som politisk prosjekt og hvordan man får folk til å lese oversatt litteratur i et land hvor de færreste leser bøker.
Medvirkende: Haile Bizen Abrha, poet, journalist og oversetter, tidligere fribyforfatter i Kristiansand. Dessale Berekhet, journalist og forfatter, tidligere fribyforfatter i Bø i Telemark. Samtaleleder: Johanne Fronth-Nygren, oversetter, skribent og medlem av Komiteen for Fengslede Forfattere.

3. mars, HUMAN internasjonale dokumentarfilmfestival, Vega Scene: Poet behind bars
I samarbeid med HUMAN dokumentarfilmfestival og Vega Scene.
Kunstnere over hele verden blir forfulgt og fengslet for å kritisere sine regjeringers menneskerettighetsbrudd. Hvordan er det å bli fengslet for å ha hevet røsten sin? Hvordan påvirker sensur kunstneres arbeid?
Samme land, men to veldig forskjellige virkeligheter: Poeten Dareen Tatour er palestiner bosatt i Israel. Hun ble fengslet av israelske myndigheter for å ha publisert et dikt på Facebook. Israelske Einat Weizman er regissør og har møtt sensur og offentlig ydmykelse. Kunstnerne samarbeider på tross av mye motstand. Kunstnerne samtalte med Kristina Quintano, forfatter og forlegger. Basim Mardan var tolk.

Forfatter og forlegger Kristina Quintano samtalte med den israelske regissøren Einat Weizman og den palestinske poeten Dareen Tatour under dokumentarfilmfestivalen HUMAN. Basim Mardan tolket.

4. mars, Bergen offentlige bibliotek: Årsmøte Norsk PEN avdeling Vestlandet

13. mars, Fritt Ords lokaler i Oslo: The Role of The European Court of Human Rights after the 2016 coup attempt in Turkey
I samarbeid med Dommerforeningen, Advokatforeningen, ICJ Norge og Politijuristene.
Participants: Nilas Johnsen, journalist, Rona Aktas, former judge from Turkey, Öykü Didem Aydin, Professor of law and international human rights lawyer, two representatives from Arrested Lawyers Initiative, Tony Fischer, Chair of the Human Rights Committee at the Law Society, Erik Møse, Norway's former judge of ECHR, Arnfinn Bårdsen, Norway's present judge of ECHR.

23. mars, Arabiske filmdager i Oslo: Å dokumentere krig
Flerkulturelt utvalg i samarbeid med Arabiske filmdager og SPACE.
Etter visning av filmen «Still Recording», som dokumenterer den syriske borgerkrigens grusomheter, inviterte vi til samtale om foto- og videodokumentasjon fra konfliktsoner, om betydningen av hvem som forteller historien og hva slik dokumentasjon har å si for ettermælet av krigen som har preget regionen i mange år.
Paneldeltakere: Ghiath Ayoub, regissør av «Still Recording». Mohammed Alayoubi, journalist og fotograf for NRK. Murhaf Fares, SPACE. Samtaleleder var Elisabeth Eide fra Flerkulturelt utvalg.

3. april, Litteraturhuset i Oslo: Varsling i kommune-Norge
Varslerutvalget.
I løpet av de siste årene er det avdekket store problemer med å få til effektiv varsling i kommunal sektor. Omstridte varslingssaker i kommuner som Grimstad, Tjøme og Drammen viser at alle som tør å si ifra om kritikkverdige forhold fort havner i klemma mellom administrasjon og lokale politikere. Kan nye varslingsregler hindre det?
Deltakere: Ragnar T. Holvik, varsler (Grimstad kommune). Birthe Eriksen, advokat (også bistått Holvik). Kari Breirem, advokat. Petter Gottschalk, professor, institutt for ledelse og organisasjon, Handelshøyskolen BI. Guro Angell-Gimse, statssekretær (H). Karin Andersen, stortingsrepresentant (SV). Tora Aasland, leder i Kommunesektorens etikkutvalg. Møteleder var Kai Sibbern, leder i Varslerutvalget.

Norsk PENs årsmøteseminar 2019, om balansen mellom journalistikk og aktivisme. F.v.: Thomas Spence, Aslaug Henriksen, Harald Henden, Sidsel Wold.

23. april, punktmarkering utenfor den britiske ambassaden: Nei til utlevering av Julian Assange til USA
Varslerutvalget i samarbeid med Rødt Oslo Vest.
En markering for Julian Assange og WikiLeaks og en støtte for ytringsfriheten.

24. april kl. 19.00, Litteraturhuset i Oslo: Hva er viktigst: Journalist eller aktivist? Om profesjonalitet og humanisme.
Medieutvalget.
Journalist i Sveriges Television, Fredrik Önnevall, hjalp under en reportasjereise til Hellas en 15 år gammel flyktning fra Syria med seg hjem til Sverige for å gi ham et nytt liv. Han ble dømt for menneskesmugling av svensk Høyesterett. Journalist med hjertet på rett plass, eller naiv aktivist?
Fredrik Önnevall ble intervjuet av Thomas Spence, leder av Norsk PENs Medieutvalg. Intervjuet innledet en panelsamtale med Sidsel Wold, NRK, Harald Henden, VG og Aslaug Henriksen, TV2.
Samtalen ble ledet av Thomas Spence.

24. april, Litteraturhuset i Oslo: Norsk PENs årsmøte

6.–7. mai 2019, OsloMet: No Platforming and Free Expression Conference
I samarbeid med JMIC/OSLOMET og Fritt Ord.
No Platforming has been much debated across the world due to instances, where individuals have been barred from participating as university speakers, in public panels, and other fora. Opponents to No platforming highlight the dangers of muting controversial voices and fear it can undermine free expression.
Participants: Knut Olav Åmås, Elisabeth Eide, Eric Heinze, Lars Gule, Nora Mehsen, Ingrid Fadnes, Camara Lundestad Joof, Shazia Majid, Lena Andersson, Mina Adampour, Anne Birgitta Nilsen, Niels Ivar Larsen, Ade Armando, Essia Atrous, Ane Stø, Maren Fuchsia Celius-Blix, Tine Eide, Peter Münster, Bente Kalsnes, Quatrina Hosein, Ahmedur Rashid Chowdhury (Tutul), Atta Ansari, Afshin Ismaeli, Abeer Saady, Pål Refsdal, Anna M. Grøndahl Larsen, Ingerid Salvesen, Hans Rustad, Mari Skurdal, Ingeborg Senneset, Ervin Kohn, Andina Dwifatma, Anne-Cécile Sibué-Birkeland, Deise Nunes og Andreas Delsett.

23. mai, Litteraturfestivalen på Lillehammer: Lansering av fribyantologien *Å kysse en ørken. Å kysse en myr*
I samarbeid med Aschehoug Forlag.
Opplesninger av de tretten fribyforfatterne Montaser Abdelmawgood, Haile Bizen Abraha, Manal Al-Sheikh,

Etter seks år som Norsk PENs styreleder, overlot William Nygaard stafettpinnen til Kjersti Løken Stavrum.

Sanaa Aoun, Ahmedur Rashid Chowdhury (Tutul), Fatemeh Ekhtesari, Islam Elsanov, Ashur Etwebi, Benyamin Farnam, Ali Hayder, Mehdi Mousavi, Gunel Movlud og Nawzat Shamdin som leste utdrag fra tekstene sine på morsmål. Øyvind Berg, Hege Susanne Bergan, Johanne Fronth-Nygren, Nina Zandjani, Oda M. Vinsnes, Paal-Helge Haugen, Erling Kittelsen, Linda Kjosaas, Arne Ruste og Anne Karin Torheim leste sine norske oversettelser.

24. mai, Litteraturfestivalen på Lillehammer: Markedstilpassede forfattere?
Litteraturutvalget.
Med utgangspunkt i fjorårets storstilte satsinger som Norge i Frankfurt 2019 og Bokåret 2019 inviterte Norsk PEN til en debatt som ikke handlet om tradisjonell sensur, men om litterær markedstilpasning, forventninger til forfatterne og spørsmål knyttet til marked og makt. Er synlighet så avgjørende i bokmarkedet at det fordrer større tilpasningsdyktighet av forfatterne og hva de velger å skrive? Hva slags bøker vinner kampen om oppmerksomhet i norske medier og hva etterspørres når en bok skal selges til utlandet?
Med: Marta Breen, forfatter. Even Råkil, Rights Director i Oslo Literary Agency. Cathrine Krøger, litteraturkritiker. Birger Emanuelsen, forfatter. Debatten ble ledet av Sindre Hovdenakk fra Litteraturutvalget.

25. mai, Litteraturfestivalen på Lillehammer: Poetisk mestermøte: Haugen og Etwebi
I samarbeid med Aschehoug.
Libyske Ashur Etwebi og norske Paal-Helge Haugen er begge blant sine hjemlands fremste poeter. Et langt

Debatt på Lillehammer om litterær markedstilpasning. F.v: Sindre Hovdenakk, Birger Emanuelsen, Marta Breen, Cathrine Krøger, Even Råkil.

Møtet mellom Ashur Etwebi og Paal-Helge Haugen var et av flere høydepunkt under Litteraturfestivalen på Lillehammer 2019.

samarbeid mellom de to har ført til mange gjendiktninger og gjensidig inspirasjon. På Lillehammer satt de hverandre stevne for å lese egne og hverandres dikt på norsk og arabisk. Det første utvalget av Haugens gjendiktninger av Etwebi ble lansert under festivalen i antologien *Å kysse en ørken. Å kysse en myr.*

22.–26. mai, Litteraturfestivalen på Lillehammer
I samarbeid med Aschehoug og Norsk PEN medvirket fribyforfattere og deres oversettere på følgende av litteraturfestivalens programposter:
Haile Bizen Abraha og Arne Ruste (Onsdagslunsj 22. mai), Manal Al-Sheikh og Erling Kittelsen (Fredagslunsj 24. mai), Gunel Movlud, Hege Susanne Bergan, Ashur Etwebi, Paal-Helge Haugen (Nattpoesi, 24. mai), Ali Hayder og Linda Kjosaas (Lørdagslunsj 25. mai), Montaser Abdelmawgood og Linda Kjosaas, Benyamin Farnam og Øyvind Berg, Fatemeh Ekhtesari og Anne Karin Torheim (Ung eksilpoesi, 25. mai), Mehdi Mousavi og Anna Kleiva (Søndagslunsj 26. mai).

5. juni, Litteraturhuset i Oslo: Varslerdagen 2019: Utlevering av Julian Assange til USA – en trussel mot ytringsfriheten
Varslerutvalget.
Nestleder Rune Ottosen intervjuet Nancy Hollander, Chelsea Mannings advokat.
Møteleder var Kai Sibbern, leder i Varslerutvalget. Panel med Kristoffer Rønneberg, journalist Aftenposten, Eirik Vold, journalist og forfatter, Mads Andenæs, professor i jus og Vidar Strømme, advokat for Edward Snowden.

Varslerdagen 2019, om saken til Julian Assange. F.v.: Eirik Vold, Vidar Strømme, Kristoffer Rønneberg, Mads Andenæs

12. juni, Kunstnernes Hus i Oslo: Trenger vi en ny ytringsfrihetskommisjon?

Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen tok til orde for en ny ytringsfrihetskommisjon. Det er 20 år siden den forrige kommisjonen leverte sin innstilling. Hva skal i så fall den nye kommisjonens mandat være – endre rammeverk eller lovverk?
Debatt med Torbjørn Røe Isaksen, næringsminister, Nancy Herz, skribent, Jon Wessel-Aas, advokat, Bård Vegar Solhjell, nestleder i styret i Fritt Ord og generalsekretær i WWF. Samtalen ble ledet av styreleder Kjersti Løken Stavrum.

22. august: Bergen Media City: Global threats to press freedom

PEN avdeling Vestlandet i samarbeid med Kunstnernettverket Bergen.
Deltakere: Stefania Maurizi, journalist i La Republica, jobbet med WikiLeaks-publiseringer og Snowden-filene sammen med Glenn Greenwald. Jeremy Scahill, journalist, medstifter av The Intercept, Intercepted podcast. Eirin Eikefjord, journalist Bergens Tidende. Gisle Selnes, professor i allmenn litteraturvitenskap. Rune Ottosen, nestleder Norsk PEN. Mads Andenæs, jusprofessor UiO. Debattleder: Jan H. Landro, nestleder Norsk PEN avdeling Vestlandet.

4. september, Litteraturhuset Oslo: Ytringsfrihet: Situasjonen i Tyrkia

I samarbeid med Den norske Forleggerforening.
Natt til 16. juli 2016 råder det kaos i Tyrkia. Rett etter midnatt oppfordrer president Erdogan sine tilhengere til å bryte portforbudet militæret har utstedt. Kuppforsøket er over og utrenskingene og fengslingene er i gang. Nilas Johnsen har skrevet boka *Erdogan. Tyrkias nye sultan* og tar oss med på innsiden av Erdogans Tyrkia og situasjonen for ytringsfrihet og ulovlige fengslinger.

I september 2016 blir Ahmet Altan arrestert for å ha kommet med grunnlovsstridige kommentarer, og våren 2018 blir han dømt til fengsel på livstid. I dag sitter han i fengsel under streng sensur, men i februar kom hans siste bok, skrevet i fengselet, ut på norsk. *Eg får aldri sjå verda igjen* handler om da politiet hentet ham, rettssaken, dommen og livet i fengsel. Altan ble representert av sin venn og oversetter til engelsk, Yasemin Çongar.
Samtalen ble ledet av Jørgen Lorentzen fra Komiteen for Fengslede Forfattere.

9. september: Jeg reiste meg igjen. Et møte med Mahvash Sabet

Mahvash Sabet er en av Bahá'í -lederne kjent som 'Yaran-i-Iran' ('Irans venner') som ble arrestert i 2008. Hun ble arrestert fordi hun er tilknyttet Bahá'í-samfunnet i Iran.
Sabet ble løslatt 18. september 2017, som den første i gruppen, etter å ha sonet nesten ti år i varetekt. Hun er tiltalt for spionasje, propaganda mot den islamske republikken, etablering av en ulovlig organisasjon, samarbeid med Israel, for å sende hemmelige dokumenter ut av landet, handlinger mot landets sikkerhet og for å bedrive korrupsjon på jorden. Sabet skrev poesi mens hun satt i et av Irans tøffeste fengsler. Diktene ble skrevet på servietter og toalettpapir og takket være en rekke hjelpere ble Sabets tekster smuglet ut, redigert og utgitt som *Prison poems*. PEN-leder Kjersti Løken Stavrum samtalte med Mahvash Sabet.
Fribyforfatter Benyamin Farnam fremførte tradisjonell iransk musikk, og kvelden ble avsluttet av fløytist Maiken Mathisen Schau som fremførte utdrag av Lasse Thoresens «Prison Poems» op. 53, skrevet til Mahvash Sabets diktsamling.

Norsk PEN aksjonerte flere ganger for Mahvash Sabet mens hun satt fengslet. Da hun besøkte Oslo i september, takket Sabet for støtten hun hadde fått, og overrakte et av diktene hun skrev under sitt ti år lange fengselsopphold, nedtegnet på en serviett. F.v. Asieh Amini, Hege Newth, Mahvash Sabet, Kjersti Løken Stavrum.

Vil det noen gang bli fred i Afghanistan? Samtale mellom (f.v.) Zahir Athari, Gro Holm, Kristian Berg Harpviken, Elisabeth Eide.

10. september, Bergen Offentlige Bibliotek: Mestermøte Ashur Etwebi
PEN avdeling Vestlandet.
Styremedlem i PEN avdeling Vestlandet Toril Hanssen i samtale med den libyske fribyforfatteren Ashur Etwebi om hans forfatterskap og samarbeid med Paal-Helge Haugen. Mange års samarbeid har ført til en rekke gjendiktninger og gjensidig inspirasjon, senest i boken *Å kysse en ørken. Å kysse en myr.*

18. september, Sølvberget Stavanger: Fra omskjæring til frihet
PEN avdeling Vestlandet i samarbeid med Kapittel.
Latifa Anda er en somalisk-norsk forretningskvinne som arbeider for integrering av innvandrere i arbeidslivet. I et kortforedrag fortalte hun om sine erfaringer. Deretter samtalte hun med Jan Landro fra Norsk PEN om kampen for frihet og menneskerettigheter.

7. oktober: Afghanistan, ingen fred å få
Afghanistan-utvalget.
Fredsforhandlingene mellom Taliban og USA har brutt sammen. Regjeringsstyrkene med allierte dreper nå flere sivile enn Taliban. IS styrker seg i øst-regionen. Presidentvalget 28. september kan bli preget av vold og valgfusk. Fins det håp om bedring?
Panel med Zahir Athari, medieviter. Gro Holm, utenriksreporter, NRK. Kristian Berg Harpviken, forsker, PRIO. Panelet ble ledet av Elisabeth Eide.
Panelsamtalen ble etterfulgt av opplesning fra den ferske novellesamlingen *Den andre siden av verden* av Khalid Nawisa, afghansk forfatter bosatt i Norge. Nawisa var en av grunnleggerne av Afghansk PEN, og er tidligere oversatt til fransk, tysk og engelsk.

12. oktober, Sakprosafestivalen Oslo: Kneblede penner.
I samarbeid med Sakprosafestivalen.
Om ytringsfrihet og begrensninger i Iran og Bangladesh i dag og om å fortsette sitt virke som fribyforfatter. Fribyforfatterne Asieh Amini og Ahmedur Rashid Chowdhury (Tutul) i samtale med Kristina Quintano, forfatter og oversetter.

17. oktober Frankfurt 2019: Presentere fribyantologien på ICORNs stand
I forbindelse med bokmessen ble det produsert et lommehefte til utdeling. Heftet, som fikk tittelen *Unexpected Crops* inneholdt engelske oversettelser av utvalgte tekster fra forfattere som er representert i *Å kysse en ørken. Å kysse en myr.*

21. oktober, Litteraturhuset Oslo: Varsling i oljesektoren: Når norsk lov møter utenlandske bonuser
Varslerutvalget i samarbeid med Varslenettverket.
Hva skjer når varslingsreglene i den norske Arbeidsmiljøloven «kolliderer» med utenlandske direkte-rapporteringssystemer, der lønnspåslag og premiering brukes for å holde skadestatistikken lav og mulige varslere unna offentligheten?
Panel med Roy Erling Furre, forbundssekretær i HMS/SAFE, Erling Steen, Varslernettverket, Vegard Einan, statssekretær i Arbeids- og Sosialdepartementet, Bitten Nordrik, doktorgradsstipendiat/forsker ved OsloMet og Helge Ryggvik, økonomihistoriker ved UiO. Møteleder var Kai Sibbern, leder i Varslerutvalget.
Møtet ble strømmet og har blitt sett av mer enn 6000 på nett.

30. oktober, Litteraturhuset Oslo: Ytringsfrihet for alle! Forestilling med Ingrid Storholmen og Asieh Amini
Komiteen for Fengslede Forfattere.
Forfatterne Asieh Amini og Ingrid Storholmen fortalte om kampen for menneskerettigheter og ytringsfrihet i Iran og i Norge, og hvordan de kombinerer sine forfatterskap med et stort samfunnsengasjement. De diskuterte sensur og selvsensur, ytringsfrihet og ytringsplikt. Hvor store personlige omkostninger skal man tåle for å forsvare egen og andres frihet og retten til å ytre seg?

31. oktober: Vega Scene Oslo: «Manning er fri». Spesialforestilling og debatt.
Varslerutvalget i samarbeid med Vega Scene.
Spesialforestilling av teaterstykket «Manning er fri», med debatt om varslersakens innvirkning på norsk presse og politikk i forkant av forestillingen.
Deltakere: Rune Ottosen, nestleder Norsk PEN. Michael Tetzschner, stortingsrepresentant (H). Ingeborg Senneset, styremedlem Norsk PEN. Møteleder var Kai Sibbern, leder i Varslerutvalget.

4.–5. november, Tønsberg: Nettverksmøte de norske fribyene
Norsk PEN i samarbeid med frifylket Vestfold (fribyene Horten og Larvik).

5. november, Litteraturuka i Vestfold: Å kysse en ørken. Å kysse en myr
I samarbeid med Litteraturuka.
Hør de fire fribyforfatterne Ali Hayder (Irak), Gunel Movlud (Aserbajdsjan), Mehdi Mousavi (Iran) og Haile Bizen Abraha (Eritrea). Med seg har de oversetterne og gjendikterne Hege Susanne Bergan og Arne Ruste, samt oppleser Ingeborg Kværne.

Den eritreiske poeten Haile Bizen Abraha er en av de tretten fribyforfatterne som er representert i antologien *Å kysse en ørken. Å kysse en myr*. Under Litteraturuka i Vestfold leste han noen av diktene sine, sammen med Arne Ruste som har gjendiktet flere av diktene hans til norsk.

12. november, Litteraturhuset i Bergen: Redaksjonsmøtet: Ytringsfridom i krise?
PEN avdeling Vestlandet i samarbeid med Bergen Journalistlag.
Er ytringsfridomen i krise? Og kven er det i så fall som er skuld i krisa? Er det konservative religiøse, lettkrenkte ungdomar eller servile og feige journalistar? Aftenposten-kommentator Frank Rossavik møtte Sven Egil Omdal, kommentator i Stavanger Aftenblad, og Astrid Dalehaug Norheim, nyhenderedaktør i Dagen. Møteleiar var Jon Tufto, debattjournalist i Bergens Tidende.

13. november: Litteraturhuset Oslo: Ossietzkyprisutdeling og Fengslede Forfatteres Dag
Markering av Fengslede forfatteres dag ved Øivind Hånes, leder av Komiteen for Fengslede Forfattere. Prisutdeling til Afshin Ismaeli, journalist i Aftenposten. Taler ved: Kjersti Løken Stavrum, styreleder Norsk PEN. Tone Tveøy Strøm-Gundersen, nyhetsredaktør i Aftenposten. Elisabeth Eide, professor ved OsloMet. Styremedlem Kai Sibbern samtalte med prisvinner Afshin Ismaeli.

15. november: Det Kritiske Rom på Film fra Sør: Kinesisk fødselspolitikk
Norsk PENs Kina-utvalg i samarbeid med Film fra Sør. Vi så på konsekvensene av Kinas ettbarnspolitikk med filmen «One Child Nation», etterfulgt av samtale. Journalist, tidligere Kina-korrespondent for Dagbladet og medlem av Norsk PENs Kina-utvalg, Inger Bentzrud, intervjuet regissør Jialing Zhang.

19. november, Bergen offentlige bibliotek: Erdogan, Tyrkias nye sultan
PEN avdeling Vestlandet.
Tyrkias president Recep Tayyip Erdogan har splittet både Tyrkia og verden. Journalist Nilas Johnsen var VGs Midtøsten-korrespondent da politiske motstanderne forsøkte å fjerne presidenten fra makten i juli 2016. Samtaleleder var Nuray Y. Gullestad, leder PEN avdeling Vestlandet.

19. november: Nylesning av *Sataniske Vers*
Litteraturutvalg.
I 2019 var det tretti år siden *Sataniske vers* utkom på norsk. Romanen ble omdiskutert verden over, og forfatteren Salman Rushdie, hans oversettere og forleggere ble fatwa-dømt til døden av Irans Ayatollah Khomeini. Mange i muslimske miljøer i Norge protesterte den gang mot utgivelsen. I 1993 ble Rushdies forlegger i Norge, William Nygaard, skutt av en ukjent gjerningsmann. Siden har det meste av debatten om boka naturlig nok handlet om ytringsfrihet, islam, fatwa, drap, drapsforsøk og internasjonale forviklinger.

Men hva slags roman er egentlig *Sataniske vers*? Hvordan er boka fortalt og komponert, hva slags litteratur og forestillingsverden formidler den? I hvilke tradisjoner står denne romanen, og hva gjør den eventuelt nytt? Den svenske journalisten Åsa Linderborg innledet om å lese *Sataniske vers* 30 år etter. Etterfulgt av panelsamtale med litteraturkritiker Ane Farsethås, forfatter Nazneen Khan-Østrem og journalist Åsa Linderborg. Journalist og generalsekretær i NOAS Ann-Magrit Austenå ledet samtalen.

21. november, Litteraturhuset Oslo: Kan Assange reddes? Et møte med varslerens far, John Shipton
Norsk PEN inviterte til et åpent møte om en av vår tids viktigste og modigste publisister, Julian Assange. Hans far, John Shipton, samtalte med journalist Silje Kampesæter fra Forsvarets Forum.

5. desember, Fritt Ords lokaler Oslo: Building Trust in Journalism: The Challenges to Media in Central Eastern Europe.
The Ethical Journalism Network, in collaboration with Norwegian PEN, invited to a panel discussion on the 'Challenges to the media in Central Eastern Europe'. Considering key issues faced by journalists in the region and looking at the increasingly problematic relationship between media and democracy across Europe and around the world.
Chair: Dorothy Byrne, Head of News at Channel 4, Chair of the Board of Trustees, Ethical Journalism Network.
Panellists: Ingrid Brekke, journalist in Aftenposten, Karolina Wigura, journalist and board member, Kultura Liberalna, Poland, Marius Dragomir, Director of the Center for Media, Data and Society, Central European University, Budapest, Agnieszka Wisniewska, Editor of Krytyka Polityczna, Poland.

7. desember, Litteraturhuset i Oslo: Skriv kort til en fengslet kollega
Komiteen for Fengslede Forfattere.
Norsk PEN inviterte til sin årlige førjulstradisjon der vi serverer gløgg og pepperkaker til alle som kommer og skriver nyttårshilsener til forfattere, journalister, bloggere og andre som sitter i fengsel. I overkant av 350 kort ble skrevet.

17. desember, Litteraturhuset i Oslo: Drukner saklig debatt i språklig søppel?
Medieutvalg.
Trusler, sjikane og språklig søppel florerer på sosiale medier. Hvor stort problem er dette og utgjør det en trussel mot demokratiet og ytringsfriheten? Hva kan myndigheter, organisasjoner og borgere gjøre for å styrke en sunn og demokratisk debatt? Regjeringen nedsetter nå en ny Ytringsfrihetskommisjon for å finne grensen for lovlige og ulovlige krenkelser, 20 år etter forrige runde. Er det tilstrekkelig?
Panelsamtale med Trine Skei Grande (V), kulturminister, Kjell Magne Bondevik, leder for Oslosenteret for fred og menneskerettigheter og Loveleen Rihel Brenna, samfunnsdebattant og forfatter. Debattleder: Elin Ludvigsen, TV 2 Nyhetene.

4.1 DELTAKELSE VED ANDRE ARRANGEMENTER:
14. februar, juridisk bibliotek UiO: Filmvisning «Snowden» med innledning om Snowden ICJ-studentnettverk.
Innledning ved nestleder i Norsk PEN Kjersti Løken Stavrum om PENs arbeid for Snowden.

Osman Kavala

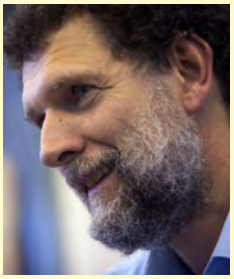
FOTO: PRIVAT

Land: Tyrkia
Forretningsmann, filantrop og menneskerettighetsaktivist.

Osman Kavala ble i 2017 anholdt og siktet for å stå bak det såkalte Gezi park-opprøret. I 2013 ble lokale protester mot et byggeprosjekt i en av Istanbuls siste grønne lunger – Gezi park – til landsomfattende protester, der flere millioner tyrkere tok til gatene for å demonstrere mot en rekke ulike saksfelt, inkludert sviktende økonomi, alkohollovgivning og krigen i Syria. Kavala ble sammen med 15 andre kulturpersonligheter tiltalt for å være hovedpersonene bak protestene, og han har sittet i varetektsfengsel siden 2017. Etter seks høringer i 2019-2020 ble de tiltalte frikjent i februar 2020. Etter å ha sittet i fengsel i over 900 dager, ble Kavala løslatt i noen få timer før en ny siktelse kom. Nå er Kavala siktet for angivelig å ha planlagt kuppforsøket mot Erdogan i 2016, og han er igjen varetektsfengslet. Norsk PEN var til stede på alle høringene i Gezi park-rettssaken. Årsaken til vårt engasjement for Kavalas sak, er at han er en stor finansiell og støttende bidragsyter til frie kulturprosjekter innen film, kunst og litteratur i Tyrkia. Vi vil fortsette å jobbe for full frifinnelse av Kavala i 2020.

Status: I fengsel.

Stella Nyanzi

Land: Uganda.
Akademiker, poet.

Dr. Stella Nyanzi er en ugandisk akademiker, skribent og aktivist. I 2018 ble hun idømt en 18 måneder lang fengselsdom for et dikt hun skrev på Facebook. Her leverte hun ramsalt kritikk av Ugandas president. Nyanzi ble dømt for internettrakassering og støtende kommunikasjon. Lovene om internettrakassering i Uganda er blitt kritisert fra mange hold. I mars 2020 ble Nyanzi sluppet ut av fengsel.

Status: Fri.

9. mai, Tønsberg: Kulturkonferansen i Vestfold
Generalsekretær Hege Newth holdt foredrag om sensurerte bøker, forfulgte forfattere og Norsk PEN.

13. mai, Oslo: Fagskolen for bokbransjen
Fribykoordinator Ingeborg Kværne presenterte Norsk PEN og fribyordningen for studenter og lærer.

20. mai, Oslo: Det Norske Akademi
Norsk PENs tidligere ledere Anders Heger og William Nygaard i samtale om Norsk PENs arbeid.

4. juni: Kulturhuset Oslo, Klassekampen: Debatt om Julian Assange og WikiLeaks
Styremedlem Kai Sibbern ledet debatten.

18. juni: Nadderud VGS: Om ytringsfrihet og Norsk PEN
Generalsekretær Hege Newth i samtale med elever.

5. september, NFFO: Presentasjon av Norsk PEN
Fribykoordinator Ingeborg Kværne og generalsekretær Hege Newth presenterte Norsk PEN.

10. september, Trondheim, Transform: Underrapportert virkelighet, varsling i krig
Nestleder Rune Ottosen deltok i paneldebatt.

12. september: UNE-seminar
Leder Kjersti Løken Stavrum ledet paneldebatt om medie- og ytringsfrihet på det årlige seminaret for Utlendingsnemnda.

17. oktober Bokmessen i Frankfurt: Samtale mellom utenriksminister Ine Eriksen Søreide, FNs spesialutsending Karima Bennoune, Frankfurt-bokmessens direktør Juergen Boos og tegneren bak den politiske satiren «Khartoon!», Khalid Abaih i programmet «Facts, fiction and freedom of expression». Styreleder Kjersti Løken Stavrum ledet samtalen.

19. oktober, Frankfurt: Freedom of Expression series: Censorship and Self-Censorship in the Western World: Styreleder Kjersti Løken Stavrum samtalte med filosof og forfatter Lars Svendsen om sensur og selvsensur i den vestlige verden.

1. november, SILK Skudeneshavn Internasjonale Litteratur- og Kulturfestival
Jan H. Landro, nestleder i PEN avdeling Vestlandet, ledet en samtale om ulike aspekter av ytringsfriheten, med særlig vekt på det nasjonale og delvis lokale. I panelet satt NRK-veteran Harald Dale og forfatter og tidligere NTB-medarbeider Eystein Hanssen.

4. november: Pensjonistuniversitetet i Drammen
Generalsekretær Hege Newth holdt foredrag om Norsk PENs arbeid.

Gui Minhai

ILLUSTRASJON: AMANDA ÅKERMAN

Land: Kina.
Forlegger.
Den svensk-kinesiske forleggeren Gui Minhai ble i 2015 bortført fra sitt feriehus i Thailand. Senere dukket han opp i varetekt hos kinesiske myndigheter, og under tortur presset til å innrømme å ha brutt kinesisk lov – og å si fra seg sitt svenske statsborgerskap. Den kontroversielle innrømmelsen ble filmet og kringkastet. I 2019 ble forleggeren tildelt Svenska PENs ytringsfrihetspris – Tucholskypriset. Kulturminister Ann Linde delte ut prisen på et arrangement hos Svenska PEN. Kinas ambassadør til Sverige truet så Svenska PEN og den svenske stat med represalier. Norsk PEN ba sammen med Dansk PEN om at våre utenriksministre støttet sin svenske kollega i å stå opp for ytringsfriheten og mot Kinas forsøk på sensur. I februar 2020 ble Gui dømt til ti års fengsel. Guis sak er en av sakene PEN vil jobbe videre med i det kommende året.

Status: I fengsel.

9. november, Fossekleiva kultursenter: Forfattersamtale
Generalsekretær Hege Newth holdt foredrag om Norsk PEN.

9. november, DIGS Trondheim: Festforestilling i anledning friby Trondheim 15 år
Fribykoordinator Ingeborg Kværne representerte Norsk PEN.

Narges Mohammadi

Land: Iran
Journalist, menneskerettighetsaktivist.

Norsk PENs æresmedlem Narges Mohammadi opplevde å bli undertrykket og sensurert for første gang som student. I Iran ble hun utestengt fra å drive med hobbyen fjellklatring, og arrestert for å være med i en reformvennlig valgkampanje. Senere ble alle reformistiske magasiner og aviser hun skrev for stengt av domstolene. Selv om Mohammadi egentlig utdannet seg til å bli fysiker, er hun mest kjent som journalist og menneskerettighetsforkjemper. Mohammadi har blant annet jobbet i Center for Human Rights, grunnlagt av fredsprisvinner Shirin Ebadi. I 2009 fikk Mohammadi forbud mot å engasjere seg for menneskerettigheter – noe hun nektet å gå med på. Siden den gang har hun vært fengslet i flere omganger, og i 2019 var det alvorlig internasjonal bekymring for Mohammadis helsetilstand. Hun ble akutt syk, men fikk ikke nødvendig medisinsk tilsyn og behandling i Evin-fengselet. Norsk PENs Komité for Fengslede Forfattere sendte i 2019 et brev til Irans president og ba om frifinnelse av Mohammadi.

Status: I fengsel.

5. INFORMASJON OG MEDIER

Informasjon til offentligheten, medlemmer, media og norske og internasjonale samarbeidspartnere gis gjennom pressemeldinger, uttalelser, rapporter, nyheter og annet som sendes som nyhetsbrev publiseres på Norsk PENs hjemmeside og i sosiale medier. Norsk PEN er på Facebook, Twitter, Instagram og YouTube. Norsk PENs arrangementer strømmes og legges ut på Norsk PENs YouTube-kanal.

5.1 PRESSEMELDINGER OG UTTALELSER

Det ble sendt ut 22 pressemeldinger og uttalelser i 2019:

- 31. januar: Norsk PEN etablerer et fond for ytringsfrihet.
- 16. mars: Nordic PEN statement on Nasrin Sotoudeh.
- 23. mars: Forsvar kunstnerisk frihet.
- 11. april: Arrestasjonen av Julian Assange en trussel mot ytringsfriheten.
- 15. april: 11th hearing of the case against Önderolu, Fincancı and Nesin. Turkey 15 April. Norwegian PEN with Swedish PEN, Danish PEN, PEN Flandern, PEN Netherland.
- 25. april: Kjersti Løken Stavrum valgt til ny leder i Norsk PEN.
- 14. mai: China: Letter to Li Zhanshu Chairman of the National People´s Congress of the People´s Republic of China.
- 5. juni: Ytringsfrihetsdelegasjon til den britiske ambassade. Norsk PEN med Norsk Redaktørforening, Norsk Journalistlag og Norsk Presseforbund.
- 24. juli: Turkey: Gezi Park case must be dismissed.
- 22. juli: Gezi Park's second hearing confirms lack of rule of law in Turkey.
- 4. august: Norsk PEN protesterer mot fjerning av Assange-utstilling i Bergen.
- 22. august: Norsk PEN følger utviklingen i Hongkong med stigende uro og anmoder Kina og lokalregjeringen i Hongkong om å ta demonstrantenes krav på alvor.
- 20. september: Åpent brev til Europarådets nye generalsekretær, Marija Pejcinovic Buric fra 22 presse- og ytringsfrihetsorganisasjoner, om å øke innsatsen for effektiv beskyttelse av ytringsfriheten, pressefriheten og journalisters sikkerhet.
- 9. oktober: - Nedslående for ytringsfriheten i Tyrkia.
- 10. oktober: Internasjonalt opprop: Løslat Osman

Kavala og hans 15 medtiltalte.
- 17. oktober: Journalister har rett til trygghet. Verden har rett til å vite. Om Tyrkias militærangrep i Syria.
- 21. oktober: Ossietzkyprisen 2019 til Afshin Ismaeli.
- 21. oktober: Altan-brødrene fortsatt fengslet: – Falske terroranklager, sier 22 menneskerettsorganisasjoner.
- 23. oktober: De forente arabiske emirater: Løslat poeten Ahmed Mansoor!
- 5. november: Den tyrkiske forfatteren Ahmet Altan er fri.
- 13. november: Forfatteren Ahmet Altan pågrepet igjen, en uke etter løslatelsen.
- 6. desember: Norsk PEN i ny rapport: – Ingen juridisk uavhengighet i Tyrkia.
- 12. desember: Skandinavia må stå sammen mot Kinas press mot ytringsfriheten.

5.2 KRONIKKER

Det ble publisert 13 kronikker og leserinnlegg:
- Erdogans sovende terrorister. Av Øivind Hånes, Norsk PENs Tyrkia-utvalg. 4. februar.
- Tyrkias journalister og terrorister. Av Øivind Hånes, Norsk PENs Tyrkia-utvalg. 5. februar.
- Velkommen til Kafkas hus. Av Ingeborg Senneset, rettssaksobservatør for Norsk PEN i Tyrkia. 15. april.
- Demonstrantene på Den himmelske freds plass kjempet for grunnleggende menneskerettigheter. Av Trine Angelskår, Norsk PENs Kina-utvalg. Aftenposten på nett 3. juni og i avis 5. juni.
- Assanges publisering av krigens sanne ansikt er sakens kjerne. Av Rune Ottosen, nestleder Norsk PEN. Aftenposten på nett 19. mai og i avis 20. mai.
- Sensuren ingen vil ta ansvar for. Av Rune Ottosen, nestleder Norsk PEN. Bergens Tidende 6. august.
- Sensursforståelsen må tilpasses en ny verden av ytringer og aktører. Av Rune Ottosen, nestleder i Norsk PEN. Medier24 7. august.
- Rasistisk, denne boka? Av Dag Larsen, leder av Litteraturutvalget i Norsk PEN. Klassekampen 17. september.
- Ikke skjønnlitteratur, sa du? Av Dag Larsen, leder av Litteraturutvalget i Norsk PEN. Klassekampen 21. september 2019.
- Ta bokdebatten, men uten staten. Av Kjersti Løken Stavrum, leder Norsk PEN. Dagbladet 3. oktober.
- Uenighet er ikke overtramp. Av Kjersti Løken Stavrum, leder Norsk PEN. Dagsavisen 14. oktober.
- Norsk PENs vidsyn. Av Kjersti Løken Stavrum, leder Norsk PEN. Stavanger Aftenblad 28. oktober.
- Det nytter å kjempe for fengslede forfattere. Av Kjersti Løken Stavrum, leder Norsk PEN. Aftenposten 12. november.

5.3 NORSK PEN I MEDIENE

Uttalelser og intervjuer om følgende saker:
- Fengslingen av den tyrkiske filantropen Osman Kavala.
- Støtte til Svensk PEN og Sveriges utenriksminister mot press fra Kina.
- Kinesiske myndigheter må løslate Gui Minhai.
- 30 år siden Dalai Lama fikk fredsprisen.
- Teaterstykket «Ways of Seeing» og kunstnerisk frihet.
- Om boken *Å kysse en ørken. Å kysse en myr.*
- Etiopias statsminister Abiy Ahmed ville ikke svare på pressens spørsmål da han var i Norge under utdelingen av Nobels fredspris.
- Toårsdagen for drapet på den maltesiske gravejournalisten Daphne Caruana Galizia.
- Den uholdbare situasjonen for uighurer i Kina - og hva Norge bør gjøre.
- Debatt om boka *Sitronlimonaden*, rasismeanklaget barnebok.
- Sensur av Disney-filmer.
- Internasjonal fordømmelse av Erna Solberg som var til stede da statsministeren av Bahrain fikk ærespris.
- Utlevering av Julian Assange til USA.
- Om fengslingen av og dommen mot den ugandiske skribenten og akademikeren Stella Nyanzi.
- Glede over løslatelsen av Oleg Sentsov, den ukrainske filmskaperen som har vært i russisk fangenskap.
- De ansvarlige for drapet på Jamal Khashoggi må stilles for retten.
- Injuriesak mot Maria Ressa, redaktør og direktør for nettstedet Rappler på Filippinene.
- Facebooks sletting av tidligere justisminister Per-Willy Amundsens post om at Norge burde gi asyl til lederen av den høyrevridde bevegelsen English Defence League Tommy Robinson.
- New York Times slutter å publisere karikaturtegninger er en nedslående utvikling for den frie presse og den frie ytringen.
- Norsk PENs æresmedlem Narges Mohammadi er akutt syk, men får ikke nødvendig medisinsk tilsyn og behandling i Evin-fengselet i Iran.
- Islands flaggstunt under Eurovision i Israel (viste det palestinske flagget) bør ikke straffes.
- Seks års fengsel for de iranske forfatterne Baktash Abtin, Reza Khandan-Mahabadi og Keyvan Bazhan bl.a. for sitt medlemskap i Iranian Writers' Association.
- Om nytt mediestøtteråd: - Står i fare for å kappe av armene som skal skape avstand.
- Reuters-journalister løslatt i Myanmar.
- Alle medier, spesielt de som i en lang periode selv publiserte en rekke avsløringer takket være Wiki-

Leaks-lekkasjer, må nå stå opp og forsvare Julian Assange.
- Julian Assange arrestert. Arrestasjonen av Assange er en trussel mot ytringsfriheten.
- Om kunstneriske stipender og ytringsfriheten.
- Teaterstykke, stipend og NRKs dekning.
- Arrestasjonen av den filippinske journalisten Maria Ressa for andre gang på to måneder.
- «Ways of Seeing»: Siktelser rettet mot teatermedarbeidere for å bruke ytringsfriheten er ikke en rettsstat verdig.
- Norsk PEN fordømmer dommen mot den iranske menneskerettighetsadvokaten Nasrin Sotoudeh.
- Free Chelsea Manning! Chelsea Manning arrestert igjen.

6. ØKONOMI

Regnskapet for 2019 viser at Norsk PEN har en økonomi i positiv balanse. De totale driftsinntektene utgjorde i 2019 kr 7 342 174, mot kr 6 733 347 i 2018, en økning på 9 %. Driftskostnadene viser kr 7 286 040, mot kr 6 687 609, en økning på 9 %.

Årsresultatet i 2019 ble et overskudd på kr 69 013, til sammenlikning var overskuddet i 2018 på kr 53 224 i 2018.
Revidert årsregnskap 2019 med noter er bakerst i denne meldingen.

Driften av Norsk PEN ble i 2019 støttet med betydelige bidrag fra Den norske Forleggerforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Journalistlag, Den norske Forfatterforening, Norsk Oversetterforening, Dramatikerforbundet, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere og Kritikerlaget. Sammen med medlemskontingentene og prosjektkoordineringsbidrag fra UD-finansierte prosjekter dekker disse midlene faste driftskostnader og reisevirksomhet for ansatte og styret.

Norsk PENs internasjonale arbeid ble også i 2019 i hovedsak finansiert av UD. I dette arbeidet inngår stillingen som nasjonal fribykoordinator, stipend til de norske fribyene, et stort arbeid i Tyrkia med vekt på rettsobservasjoner, videreføring av støtten til Afghansk PEN og driften av Forfatternes Hus i Kabul, samt støtte til PEN Internationals arbeid i Midtøsten og Afrika.

Norsk PEN mottok i 2019 prosjektstøtte til en rekke av våre arrangementer og aktiviteter fra Fritt Ord, Norsk Forfattersentrums medlemsfond, Norsk Oversetterforening og Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening. Norsk PEN mottok kr 206 250 fra Kulturdepartementets gaveforsterkningsordning i desember 2018, som ble overført til 2019.

Bundne midler – bankinnskudd. Avsetning øremerkede midler

Ved årsskiftet 2019/2020 sto kr 1 716 822 som øremerkede midler på Norsk PENs bankkonti. Av dette utgjør kr 1,2 millioner prosjektmidler fra UD som er øremerket videreføring i 2020 av vårt internasjonale arbeid med fribyene, Afghanistan og Tyrkia. Kr 78 849 er bankinnskudd for skattetrekk, øvrige øremerkede midler kr 426 558 utgjør beholdningen til Norsk PENs Krisefond, PEN avdeling Vestlandet, prosjektmidler til videreføring av arbeidet med Det norske prosjektet, samt arbeidet til Komiteen for Fengslede Forfattere.

6.1 REGNSKAP OG REVISJON

Regnskapet er blitt ført av Knut Monsen. Revisor er Kåre Uppstrøm, Baker Tilly Grimsrud & Co ANS.

6.2 BANK

Bankforbindelsen er Cultura Bank. Norsk PEN har en avtale om opprettelse av støttekonto i Cultura Bank.

6.3 KRISEFOND

Norsk PENs Krisefond for forfulgte forfattere ble etablert i 2015. Fondet har som formål å gi økonomisk bistand til ytrere innenfor PENs målgruppe, som er i umiddelbar fare grunnet forfølgelse, trusler eller trakassering, og som derfor har behov for øyeblikkelig hjelp. Fondet henter sin kapital fra medlemmers pengestøtte og donasjoner.
Det er utbetalt kr 46 298 fra Krisefondet i 2019 og det har kommet inn kr 90 320. Per 31. desember 2019 er saldo kr 112 237. I 2019 fikk journalister fra Afghanistan, Egypt, Irak og Tyrkia støtte fra Krisefondet.

6.4 LANGSIKTIG FINANSIERING – NORSK PENS FOND FOR YTRINGSFRIHET

31. januar 2019 ble Norsk PENs fond for ytringsfrihet etablert.
Følgende 12 stiftere har sjenerøst investert én million kroner hver til fondet: **Amedia, Aschehoug, AS Forlagsfinans, Cappelen Damm, Dagbladets Stiftelse, Erik Must AS, Ferd AS, Gyldendal, Jostein Gaarder, NHST Media Group, Polaris Media og Schibsted ASA/Stiftelsen Tinius.**

I tillegg har tre støttespillere bidratt: Gunnar Sønstebys Minnefonds pris, for 2019 Jan og Harald Møller og en anonym giver med til sammen kr 450 000.

Styret i Norsk PENs fond for ytringsfrihet. F.v.: William Nygaard, Kai Sibbern, Kjersti Løken Stavrum, Nils Øy, Are Stokstad.

Samlet stiftelseskapital er således kr 12 450 000.

Stiftelsens formål er å arbeide for ytringsfrihet, særlig gjennom å støtte Norsk PEN. Stiftelseskapitalen på 12 millioner er urørlig, men på lenger sikt, og forhåpentligvis innen noen år, kan fondsavkastning støtte arbeidet vårt for ytringsfrihet. Det ble ikke tatt ut avkastning fra fondet i 2019.
Fondsstyret består av fem personer, tre fra Norsk PEN og to fra stifterne:
William Nygaard (leder), Kjersti Løken Stavrum og Kai Sibbern, fra Norsk PENs styre, Are Stokstad (Amedia) og Nils Øy (Dagbladets Stiftelse) fra stifterne.

7. REPRESENTASJON OG SAMARBEIDSPARTNERE

7.1 REPRESENTASJON

Hege Newth har representert Norsk PEN i NGO-Forum for menneskerettigheter.
Anders Heger har vært PEN Internationals observatør i ICORNs styre.
Carl Morten Iversen har vært Norsk PENs representant i styret for radiostasjonen «Voice of Tibet» frem til høsten 2019. Hege Newth har vært vararepresentant.
Hege Newth har representert Norsk PEN i UNESCOs ekspertgruppe på ytringsfrihet.

7.2 ARTICA SVALBARD

Norsk PEN er samarbeidspart i prosjektet Artica Svalbard. Artica Svalbard er et Artist in residence-program som gir kunstnere mulighet til å bo og jobbe på Svalbard i en periode fra en til tre måneder. Formålet med Artica Svalbard «er å legge til rette for kunstneriske og kulturelle aktiviteter på Svalbard og støtte utviklingen av norsk kunst og kultur ved at kunstnere i alle sjangre kan skape og presentere sin kunst. [...] Stiftelsen skal ha et arktisk og internasjonalt fokus og skal gjennom offentlige arrangementer øke bevisstheten om og diskutere de arktiske nordområdenes relevans for kultur, geopolitikk, klimaendringer, migrasjon og minoriteter».

Artica Svalbards samarbeidspartnere er Norsk PEN, Stiftelsen Queen Sonja Print Award (QSPA) og Office for Contemporary Art Norway (OCA).

Norsk PEN innstiller skribenter til kunstneropphold på Svalbard. Våre medlemmer blir hver høst invitert til å søke om kunstneropphold i Longyearbyen, men skribenter fra hele verden, uavhengig av tilknytning til Norsk PEN, kan søke om opphold. I 2019 fikk Juni Dahr, Fadi Abou Hassan, Hans Olav Thyvold og Alena Kazlova tilbud om opphold.

8. OSSIETZKYPRISEN

Ossietzkyprisen for 2019 ble tildelt Aftenpostens utenriksjournalist Afshin Ismaeli.

Styret i Norsk PEN er jury for prisen. I juryens begrunnelse heter det at Ismaeli tildeles prisen bl.a. «for sin formidling av virkeligheten i områder norske lesere sjelden får høre fra. Med et profesjonelt og innsiktsfullt perspektiv bringer han historier fra og om mennesker i konfliktområder og flyktningleire. I sitt utrettelige arbeid i Midtøsten har Ismaeli brakt historier til Norge vi ellers ikke ville ha vært kjent med. Med fare for eget liv trosser Afshin Ismaeli jevnlig trusler for å kunne rapportere fra frontlinjer. Han har selv blitt fengslet og banket opp av politiet mens han var på jobb i Tyrkia, men fortsetter likevel sitt grundige journalistiske arbeid fra kriseområder.»

Ossietzkyprisen ble overrakt Ismaeli 13. november under et eget arrangement på Litteraturhuset i Oslo. Prisen består i et grafisk trykk av Nico Widerberg og kr 10 000. Tradisjonen tro ble utdelingen koblet til markeringen av Fengslede Forfatteres Dag.

9. NORSK PEN I NORGE

Frivillighet
Norsk PEN har etablert ti ulike utvalg og komiteer som arbeider innenfor våre kjerneområder, totalt representert med 36 personer. Syv av utvalgene utgjør det norske prosjektet, de tre øvrige er Norsk PENs Kina-utvalg, Afghanistan-utvalg og Komiteen for Fengslede Forfattere.

Norsk PENs styre utgjør 12 personer. Verv i Norsk PEN honoreres ikke, og de fleste av våre aktiviteter og aksjoner er tuftet på frivillig innsats, som er et sterkt prinsipp for organisasjonen. Medlemmene involveres og engasjeres i alle deler av vår utadrettede virksomhet. I 2019 utgjorde frivillig arbeid for Norsk PEN mer enn fem årsverk.

Norsk Prosjekt for Ytringsfrihet og Ytringsansvar

I 2015 startet Norsk PEN et stort prosjekt for å ivareta ytringsfrihet i vårt eget samfunn, Norsk Prosjekt for Ytringsfrihet og Ytringsansvar. I dag er det syv delprosjekter som tar for seg viktige satsningsområder for styrking av ytringsfrihetens kår i Norge.

Oppstart av programmet hadde en treårig tidsramme 2015–17. Styret besluttet å videreføre Norsk Prosjekt for Ytringsfrihet og Ytringsansvar i en ny treårsperiode fra 2018-21. I 2019 ble prosjektet støttet av Fritt Ord.

Ossietzkyprisen 2019 ble tildelt journalist Afshin Ismaeli. Kjersti Løken Stavrum overrakte prisen, mens Kai Sibbern samtalte med prisvinner om hans bakgrunn og arbeid.

Syv delprosjekter

Delprosjektene er Ytringsfrihet for unge, Mediene, Det flerkulturelle feltet, Overvåking, Varslere, Litteratur, kunst og formidling og Den allmenne debatt, inkludert det internasjonale.
Det er etablert prosjektutvalg til hvert av delprosjektene. I sammensetningen av utvalgene har det vært viktig å

søke allianser og samarbeidspartnere i organisasjoner og miljøer som sikrer en bred faglig kompetanse. Et styremedlem er representert i hvert utvalg, mens øvrige medlemmer er hentet blant medlemmer av Norsk PEN. Utvalgene overvåker og tar aktivt del i debatter og saker på vegne av Norsk PEN.

9.1 MEDIEUTVALGET

Formål: Prosjektets formål er tosidig, både å overvåke det samlede publisistiske miljøs utøvelse av eget samfunnsansvar og sikring av kvalitet, og å følge opp offentlige rammevilkår for redaksjonell utøvelse. Dette innebærer å følge opp konsekvensene ved endringer i økonomiske rammer for massemedier, bøker og film. Nye økonomiske modeller som visker ut skillet mellom reklame og redaksjonelt innhold inngår i arbeidsfeltet og likeså det såkalte «nettvett» og arbeid mot hatefulle ytringer i nettdebatter er et annet fokusområde.

9.2 FLERKULTURELT UTVALG

Formål: Norsk offentlighet er i rask endring, og med et samfunn som stadig blir mer kulturelt, religiøst og sosioøkonomisk sammensatt, blir det viktigere å forstå mangfoldet i de forskjellige miljøene og mekanismene som driver disse. Ved nettopp å analysere disse mekanismene, vil det flerkulturelle utvalget i Norsk PEN søke å ivareta et mangfold av stemmer, samt rette lyset mot eksisterende sensur og selvsensur knyttet til mangfoldsamfunnet.

9.3 OVERVÅKINGSUTVALGET

Formål: Bidra til å sette overvåkning løpende på agendaen og dertil ha en beredskap når temaet kommer opp i det norske og internasjonale samfunn av ulike årsaker.
Følge opp utspill om overvåkning i Norge og politikernes beslutning, som fremstøt for utvidelse av e-tjenesten og PSTs fullmakter til overvåkning av norske borgeres digitale korrespondanse inn og ut av landet.

9.4 VARSLERUTVALGET

Formål: Norsk PEN betrakter varsling som et viktig demokratisk prinsipp for å avdekke kritikkverdige forhold overfor offentligheten. Varsling er en del av vår ytrings- og informasjonsfrihet og Norsk PEN skal bidra til å beskytte nasjonale og internasjonale varsleres rettigheter og deltakelse i samfunnsdebatten. Utvalget skrev høringsuttalelse for Norsk PEN i høringen om endringer i personopplysningsloven mv.

Assange-saken

Utvalgsmedlem og nestleder i Norsk PEN, Rune Ottosen, har særlig fulgt opp situasjonen for den fengslede WikiLeaks-gründeren Julian Assange gjennom debattdeltakelse, intervjuer og avisartikler. Julian Assange er tiltalt for å ha lekket dokumentasjon i 2010 om USAs krigsforbrytelser og grove brudd på menneskerettighetene i Irak og Afghanistan. Assange er en varsler og en kilde og har benyttet seg av sin ytringsfrihet. Innholdet i avsløringene burde fått konsekvenser for noen andre enn Julian Assange.
Til syvende og sist handler denne saken om retten til å publisere ubehagelige sannheter som makthavere ikke liker. Og vi bør bli bekymret når USA, verdens mektigste land, krever en australsk borger utlevert fra et tredjeland for å ha delt informasjon som verden ellers ikke ville fått vite om.
Det virker som Assanges skjebne er noe ubehagelig man ikke vil ta i. Det er viktig å minne om sakens realiteter. Assange har siden 2012 til han ble fengslet 11. april i 2019 levd i asyl i den ecuadorianske ambassaden i London. Britiske myndigheter har nå arrestert ham og han sitter i et høyrisikofengsel under påvente av behandling av utleveringsbegjæring til USA. Opprinnelig ble Assange fengslet i London fordi svenske myndigheter ville avhøre ham i en sak der han var beskyldt for seksuelle overgrep mot to kvinner. Svenske påtalemyndigheter har henlagt den saken. Det som ligger til grunn for den nåværende tiltalen fra amerikanske myndigheter, er knyttet til spørsmål om ytringsfrihet. Derfor har Norsk PEN i en uttalelse uttalt at arrestasjonen og en eventuell utlevering av Assange vil være et angrep på ytringsfriheten.

John Shipton gjestet Norsk PEN og ba om hjelp fra omverdenen til å tale Julian Assanges sak.

9.5 UTVALG FOR LITTERATUR, KUNST OG FORMIDLING

Formål: Å bidra til å fremme rom og rammevilkår for litteratur, kunst og formidling. Herunder ligger et særskilt blikk på mekanismer som kan bidra til sensur og selvsensur i samfunnet.

I september ble barneboken *Sitronlimonaden* av Hilde Henriksen, illustrert av Helena Ohlsson (utgitt av forlaget Magikon i 2010) klaget inn til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) for rasistisk innhold. Litteraturutvalgets leder Dag Larsen og styreleder Kjersti Løken Stavrum engasjerte seg i saken. Norsk PENs utgangspunkt var vår grunnleggende motstand mot at staten skal blandes inn og gjøres til dommer over ytringer. Vi delte heller ikke oppfatningen om at denne boken var rasistisk. Barnebøker er særlig sårbare mot kritikk og angrep som dette. Resultatet blir lett konforme barnebøker og forfattere som unngår å skrive om kompliserte temaer for barn i bokform. Det ble en omfattende, offentlig debatt. Saken ble ikke behandlet av LDO.

9.6 UTVALG FOR YTRINGSFRIHET FOR UNGE

Formål: Bevisstgjøre unge om hvorfor det er viktig å kjempe for retten til ytringsfrihet og hva det innebærer å bli fratatt denne.

Det har vært sett på ulike alternativ til videreføring av arbeidet rettet mot ungdom. Skoleforestillingen «Ytringsfrihet for alle?», som ble produsert for Norsk PEN i 2016 og har turnert bl.a. gjennom DKS i 2016-2018, har kun hatt én visning i 2019. Nytt prosjekt for unge er under planlegging for 2020.

9.7 DEN ALLMENNE DEBATTEN, INKLUDERT DET INTERNASJONALE

Formål: Å bidra til økt allmenn bevissthet og kunnskap om verdien av fri debatt og ytringskultur. Styrke Norsk PENs ytringsfrihetsarbeid i norsk offentlighet.

10. ÅRSBERETNING FRA NORSK PEN AVDELING VESTLANDET

Styret: Nuray Yildirim Gullestad (leder), Jan H. Landro (nestleder), Toril Hanssen, Leikny Haga Indergaard og Guri Fjeldberg.
Det har vært avholdt åtte styremøter.
Aktivitetsnivået har vært det samme i 2019 som i 2018.
Økonomiansvaret var fra mars 2019 fordelt på det enkelte styremedlem avhengig av hvem som har hovedansvar for hvert arrangement, etter avtale med regnskapsansvarlig i Norsk PEN.
Norsk PEN avdeling Vestlandet ble invitert til å delta på medlemsmøte i Vestlandsavdelingen av Norsk Forfattersentrum i Bergen 12. september, for å verve medlemmer. Dette var vellykket.
Årsmøtet ble holdt 4. mars 2019.
Tre nyhetsbrev har vært sendt ut i perioden.
Det ble laget åtte arrangementer, se under punkt 4: Egne arrangementer.

11. INTERNASJONALT ARBEID

11.1 MØTER OG KONFERANSER

PEN Internationals 85. kongress i Manila, Filippinene 30. september til 4. oktober 2019. Styremedlemmene Arne Svingen og Ingeborg Senneset representerte Norsk PEN. Tema for årets kongress var «Speaking in Tongues: Literary Freedom and Indigenous Languages». Norsk PEN fremmet resolusjonen «On the abuse of the US espionage and the US prosecution of Julian Assange as an attack on freedom of expression». Resolusjonen ble vedtatt av kongressen. Ingeborg Senneset deltok i panelet «Freedom in crisis», sammen med den filippinske journalisten Maria Ressa og leder av Svensk PEN Jesper Bengtsson.

Ingeborg Senneset og Arne Svingen representerte Norsk PEN på PEN Internationals kongress i Manila.

Øivind Hånes, leder av Komiteen for Fengslede Forfattere, fribykoordinator Ingeborg Kværne og generalsekretær Hege Newth deltok på PEN Internationals WiPC (Writers in Prison Committees) og ICORNs konferanse «At home – everywhere!» i Rotterdam, Nederland 29.–31. mai 2019.

11.2 IFEX–INTERNATIONAL FREEDOM OF EXPRESSION EXCHANGE

Norsk PEN er medlem av det internasjonale ytringsfrihetsnettverket IFEX. IFEX er en paraplyorganisasjon for 121 internasjonale ytringsfrihetsorganisasjoner og har hovedkvarter i Toronto, Canada. IFEX kartlegger overgrep mot ytringsfrihet verden over, initierer og koordinerer aksjoner og tilbyr opplæring og organisasjonsutvikling til medlemsorganisasjonene.

11.3 INTERNASJONALE KAMPANJER

Norsk PEN har sluttet seg til flere internasjonale kampanjer initiert av PEN International og IFEX i perioden. Norsk PEN har tatt initiativ til og sluttet seg til flere internasjonale kampanjer til støtte for truede og fengslede journalister og pressefrihet i Tyrkia.

11.4 LANDSITUASJONER

11.4.1 AFGHANISTAN

Strategiske mål:

- Arbeide for transparens og offentlig bevissthet om ytringsfrihetssituasjonen i Afghanistan.
- Støtte Afghansk PEN som et fortsatt åpent rom og fristed for forfattere med ulik etnisitet, språklig bakgrunn og politisk ståsted.
- Påvirke norske og internasjonale myndigheter til demokratibygging ved støtte til sivilsamfunnet (skole, rettsvesen, media).
- Holde åpne kanaler for et afghansk politisk miljø og deres kvinneforkjempere for å bevisstgjøre rettigheter og menneskeverd.

Afghanistan-utvalg

I 2019 opprettet Norsk PEN et eget Afghanistan-utvalg som er ansvarlig for det løpende arbeidet. Utvalgs- og styremedlem Kai Eide har fulgt fredsforhandlingene mellom Taliban og USA tett og har holdt utvalget orientert, han har også vært aktiv i mediene. Utvalgsleder Elisabeth Eide besøkte Kabul i begynnelsen av november og hadde samtaler med Afghansk PEN, som imponerer med en rekke aktiviteter i det nye litteraturhuset (se under) og med Nai Supporting Open Media in Afghanistan, som overvåker mediesituasjonen i landet. Med på reisen var nytt utvalgsmedlem Amund Bjorsnes. Det ble gjennomført møter med rektor ved Universitetet i Kabul, Hamidullah Farooqi; kulturminister Hasina Safi; tidligere direktør ved Kabul museum (nå UNESCO Kabul), Omara Khan Masoodi; representanter for Aga Khan Foundation, Nasjonalarkivet, m.fl.

Afghansk PEN

Norsk PEN sikrer driftsstøtte til Forfatternes Hus i Kabul med midler fra UD. Norsk PEN er støttesenter og søsterorganisasjon for Afghansk PEN. Afghansk PEN er det viktigste og mest uavhengige litterære senteret i Afghanistan. Medlemmene er unge og eldre forfattere, kvinner og menn, fra alle språkgruppene i landet.

Det arrangeres rundt 50 litterære programmer i året i Forfatternes Hus, med besøkstall fra 50 til 200 på hvert arrangement. Afghansk PEN har også holdt flere skrivekurs i 2019, det satses spesielt på yngre forfattere som får lansere sine bøker, og som dessuten høster kvalifisert kritikk og veiledning. På arrangementene deltar om lag 20 prosent kvinner; det regnes som bra i afghansk sammenheng. I august 2019 hadde Afghansk PEN et eget godt besøkt arrangement for å diskutere kvinners rettigheter og ytringsfrihet. PEN publiserte flere bøker i året som gikk. I aktivitetene inngår også musikk og malerkunst.
Afghansk PEN og Forfatternes Hus har vært drevet av lederen av huset Samay Hamed siden 2018.
Afghansk PEN samarbeider med Utdanningsdepartementet og bidro sterkt til Maref-festivalen i Kabul 14. august, der ca 500 elever og studenter fra Afghanistans 34 provinser presenterte egne dikt. De samarbeider også med Den norske Afghanistankomiteen (NAC i Kabul) om arrangementer ved en rekke skoler, blant annet for å vaksinere mot ekstremisme og for å skape barnelitteratur der barna selv er involverte.
Til Afghansk PEN hører fire ulike grupper: Den pashtunske, darigruppen (som også inkluderer hazaraer), uzbeki- og turkmengruppen, samt gruppen for andre minoritetsspråk. Samay Hamed møter lederne for disse gruppene jevnlig. Afghansk PEN har mer enn 32 000 følgere på Facebook.

11.4.2 TYRKIA

Strategiske mål:

- Transparens: Arbeide for offentlig bevissthet – i Norge og andre land - om ytringsfrihetssituasjonen i Tyrkia.
- Utad: Legge press på den tyrkiske regjering, Tyrkias ambassader og andre offentlige tyrkiske institusjoner i utlandet.
- Innad: Besøke Tyrkia, overvære rettssaker og delta aktivt i samfunnsdebatten og vokte norsk Tyrkia-politikk.
- Bistå/støtte tyrkiske NGO-er og andre aktører.

Et eget Tyrkia-utvalg var ansvarlig for det løpende arbeidet frem til juni 2019, da Norsk PEN økte innsatsen på Tyrkia ved å engasjere Caroline Stockford som rådgiver med Tyrkia som spesialområde i en 25 % stilling. Hun startet arbeidet i juni 2019, og er foreløpig engasjert ut 2020, med håp om økning av stillingsprosent og forlengelse av engasjement utover 2020.

Norsk PEN har intensivert arbeidet med Tyrkia fordi situasjonen i landet har gått fra vondt til verre, og fordi vi ser nødvendigheten av et stadig sterkere internasjonalt press på myndighetene i Tyrkia.
Dette kan eksemplifiseres bl.a. ved en enkelt ukes hendelser i november: Forfatteren og journalisten Ahmet Altan, som urettmessig fikk flere livstidsdommer for å ha deltatt i kuppforsøket i 2016, arrestert i 2016, ble endelig løslatt 4. november 2019, etter tre år i fengsel. Så en knapp uke etterpå, 12. november ble han arrestert igjen.
Vårt arbeid er fundert på et bredt internasjonalt samarbeid mellom NGO-er, myndigheter, journalister, forskere og akademikere, jurister m.fl.

Universal Periodic Review on Turkey
Norsk PEN, ARTICLE 19, P24, PEN International, English PEN, Reporters Sans Frontiers (RSF), International Press Institute (IPI), Freemuse, European Centre for Press and Media Freedom (ECPMF) og IFEX sendte inn en felles uttalelse og rapport til FNs menneskerettighetsråd om situasjonen for ytringsfrihet i Tyrkia i juli 2019. Rapportens viktigste anbefalinger inkluderer å oppfordre Tyrkia til å gjenopprette landets rettssikkerhet og rettsvesenets uavhengighet, å løslate alle fengslede journalister og å droppe hundrevis av grunnløse siktelser mot journalister, aktivister og akademikere.

Rettssaksobservasjoner
28. januar: Norsk PENs leder William Nygaard og tidligere leder Anders Heger fulgte rettssaken mot Reporters Sans Frontieres (RSF) Tyrkia-representant Erol Önderoglu og Sebnem Korur Financi og Ahmet Nesin. De tre var siktet etter tre ulike terroristparagrafer som hver kan gi opptil syv års fengselsstraff. De var

Rettssaksobservasjon i Istanbul. F.v. Hege Newth, Ingeborg Senneset (begge Norsk PEN), Baturay Göksular (fra organisasjonen Civil Space Studies), Marianne Østergaard (Dansk PEN), Anders Heger (Norsk PEN), Erol Önderoğlu (siktet journalist), Elisabeth Löfgren (Svensk PEN), Natalie Arien (PEN Flandern), Berna Akkızal Özfilizler (Civil Space Studies) og Froukje Santing (PEN Nederland).

beskyldt for å ha deltatt i en solidaritetskampanje til støtte for den kurdiske avisa Özgür Gündem. Saken ble utsatt for åttende gang.

16. april: Generalsekretær Hege Newth, styremedlem Ingeborg Senneset og tidligere styreleder Anders Heger var til stede sammen med representanter fra Svensk PEN, Dansk PEN, Nederlandsk PEN og Flamsk PEN i rettssaken mot Erol Önderoglu, Sebnem Korur Financi og Ahmet Nesin. De er, som så altfor mange av sine kolleger, urettmessig anklaget for terrorvirksomhet og risikerer mellom syv og 22 års fengsel. Rettssaken ble utsatt, ny høring satt til 16. juli 2019. «This trial is about criminalizing and silencing journalism. There is no proof against me», uttalte Erol Önderoglu etter høringen. PEN-sentrene sendte i etterkant ut en felles uttalelse som kritiserte rettsprosessen.

23.–25. juni: Styreleder Kjersti Løken Stavrum og Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford dekket den første høringen i rettssaken mot Osman Kavala og 15 andre som er siktet i den såkalte "Gezi-saken" i Silivri-fengselet, 24. og 25. juni. Kjersti Løken Stavrum uttalte i en pressemelding:
– Denne rettssaken omtales som «En sak uten bevis». Den har skapt bekymring og protester fra mange hold. Vi i Norsk PEN prioriterer å være til stede for å minne om at i denne saken er det demokratiet i Tyrkia som sitter på tiltalebenken.

16. juli: Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford var til stede under tiende høring i saken mot Erol Önderoglu, Sebnem Korur Financi og Ahmet Nesin. Alle ble frikjent. Det vakte stor glede, men også stor overraskelse, og viser tydelig hvordan Tyrkias rettspleie fremstår som vilkårlig. Erol Önderoglu ble kort tid etter frifinnelsen siktet for nye brudd på antiterrorloven.

22. juli: Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford dekket den andre høringen i Gezi-saken, der Osman Kavala og 15 andre kulturarbeidere risikerer 3000 år pluss livstid, uten mulighet for å anke. Neste høring ble satt til 8. oktober.

8. og 9. oktober: Kommunikasjonsrådgiver Katarina Goldfain Johnsen og Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford dekket den tredje høringen i Gezi-saken. Osman Kavala og de øvrige 15 har vært varetektsfengslet i 707 dager. Tilstedeværende rettstegnere ble utvist av salen. Et vitne som skulle intervjues via telekonferanse, ble utsatt til neste høring fordi telesystemet brøt sammen.

Katarina Goldfain Johnsen og Caroline Stockford utenfor Silivri-fengselet, i forbindelse med den tredje høringen i Gezi-saken.

– Jeg ber om at denne urettferdige og ulovlige prosessen mot meg droppes, sa Kavala under rettssaken.
Norsk PEN sendte ut pressemelding etter høringen:
– Nedslående for ytringsfriheten i Tyrkia.
Neste høring ble satt til 24. og 25. desember.

24. desember: Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford deltok i høringen som fant sted på julaften. «There was no turkey in Turkey,» meldte hun da rettssaken ble utsatt nok en gang, til 18. januar 2020. Caroline Stockford meldte at Kavala nå bar tydelig preg av å ha vært innelåst uten lov og dom i over to år.

Lokalvalgobservasjon 23. juni:

Styreleder Kjersti Løken Stavrum og Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford var til stede i Istanbul for å dekke lokalvalget 23. juni.

Delegasjonsreise til Tyrkia 10.–13. september

To dager i Istanbul og to dager i Ankara, syv deltakende presse- og ytringsfrihetsorganisasjoner, fra Norsk PEN deltok Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford. Formålet med reisen var å treffe høytstående representanter fra presidentens kontor, justisdepartementet og utenriksdepartementet, samt diplomatiske forbindelser. Delegasjonen deltok i to rettssaksobservasjoner, hhv i Ankara og i Istanbul, avholdt møter med tyrkiske journalister og arrangerte en pressekonferanse.
Delegasjonen undersøkte den kritiske situasjonen for pressefriheten i Tyrkia etter kuppforsøket i 2016. Over

120 journalister sitter i fengsel, og flere hundre står tiltalt for terrorisme. Resultatet av delegasjonens undersøkelser er publisert i rapporten «Turkey's Journalists in the Dock. Judicial Silencing of the Fourth Estate». Manglende rettssikkerhet, vilkårlig forfølgelse av journalister og et politisk styrt rettsapparat var noen av funnene i rapporten, som også Norsk PEN har bidratt til. Rapporten ble i desember lagt frem i Brussel til medlemmer av Europaparlamentet og dets Tyrkia-rapportør.

Tyrkianytt

Fra januar 2017 til og med juni 2019 har Norsk PEN samlet, redigert og oversatt nyheter fra organisasjonene Initiative for Freedom of Expression (IFoX), Dokuz8NEWS og Bianet. Vi har sendt ut et månedlig nyhetsbrev som presenterer oppdatert ytringsfrihetsinformasjon om Tyrkia, formidlet til norsk presse og vårt nettverk. Dette arbeidet har blitt utført av Carl Morten Iversen.

Ilkyaz

Norsk PEN bidrar med støtte til nettstedet Ilkyaz (http://www.ilkyaz.world/), som publiserer litterære tekster av unge forfattere i Tyrkia. Ege Dündar er prosjektleder. Nettstedet ble lansert 1. desember 2018 med formål å støtte ung litteratur i Tyrkia, og bidra til at ung, tyrkisk litteratur får et internasjonalt publikum.

Nettverk og samarbeidspartnere

Norsk PEN samarbeider med flere tyrkiske NGO-er, deriblant Initiative for Freedom of Expression (IFoX), Dokuz8NEWS, Bianet og Media and Law Studies Association (MLSA). Internasjonalt samarbeider Norsk PEN tett med ytringsfrihetsorganisasjoner som IFEX, Index on Censorship, Article 19, PEN International, International Press Institute, Committee to Protect Journalists, Reporters Sans Frontiers m.fl.

Møter

IFEX (International Freedom of Expression eXchange) samlet 7.–10. april representanter fra internasjonale NGO-er som arbeider med Tyrkia til et samarbeidsmøte og workshop i Berlin. Formålet med møtet var å legge opp en strategi og koordinere NGO-enes arbeid i Tyrkia og for ytringsfrihet i Tyrkia, slik at effekten av innsats og aktivitet blir maksimal. Generalsekretær Hege Newth representerte Norsk PEN.
IFEX arrangerte et oppfølgingsmøte i Brussel i 18.–20. november, Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford representerte Norsk PEN.

11.4.3 ERITREA

Strategiske mål:

- Være støttesenter for PEN Eritrea.
- Bidra med støtte til senterets langsiktige arbeid.

Norsk PEN er støttesenter for eritreisk PEN og bidro til opprettelse av eksilsenteret på PEN-kongressen i Bisjkek i 2014 etter initiativ fra den eritreiske fribyforfatteren Dessale B. Abraham.

PEN Eritrea arrangerte sin tredje årskongress 31. mai til 1. juni i Rotterdam og Dordrecht i Nederland. 16 deltakere.
Årsmøtet overrakte den første PEN Eritrea's Freedom of Expression Award til eksilpoeten og journalisten Yirgalem Fisseha.
I tillegg til ordinære årsmøtesaker diskuterte PEN-senterets medlemmer hvilke muligheter og utfordringer som er forbundet med å få publisert i diasporaen.

11.4.4 IRAN

Strategiske mål:

- Arbeide for transparens og offentlig bevissthet om ytringsfrihetssituasjonen i Iran.
- Påvirke norsk politikk og søke allianser i Norge.

Kjersti Løken Stavrum, Benyamin Farnam, William Nygaard, Ingeborg Kværne og Emmanuel Shokrian demonstrerte for Nasrin Sotoudeh, utenfor Irans ambassade i Oslo.

Styremedlem Asieh Amini trer inn i Komiteen for Fengslede Forfattere med ansvar for å overvåke situasjonen for presse- og ytringsfrihet i Iran og varsle om saker som komiteen bør engasjere seg i.
15. mars deltok Norsk PEN i Amnesty-demonstrasjon utenfor den iranske ambassaden i Oslo med krav om løslatelse av den iranske menneskerettighetsadvokaten Nasrin Sotoudeh, som er idømt en straff på 38 års fengsel og 148 piskeslag for å ha forsvart kvinner som nektet å bruke hijab.

11.4.5 KINA

Kina-utvalget ble opprettet 15. mai 2019.
Utvalget har hatt fire ordinære møter, i tillegg har de hatt følgende møter med eksterne aktører:
27. september: Møte med Lama Thubten Wangchen i forbindelse med hans Dialouge for Peace Tour. Thubten Wangchen er leder av House of Tibet Foundation i Barcelona og medlem av det tibetanske parlamentet i eksil.
17. desember: Møte med SV-politiker Petter Eide på Stortinget.
Eide ba om forslag til spørsmål han kan stille i muntlig spørretime, skriftlig spørsmål til utenriksministeren samt forslag til kandidat til Nobels fredspris og utkast til tekst til nominasjon. Kina-utvalget har sendt ham dette.
I tillegg til en rekke kronikker og uttalelser (se under punkt 5. Informasjon og medier) har flere av utvalgsmedlemmene uttalt seg på egne vegne i offentlige sammenhenger om ytringsfrihetens kår i Kina.

12. FRIBYER FOR FORFULGTE FORFATTERE

12.1 FRIBYER FOR FORFULGTE FORFATTERE

Det er per i dag 17 byer og kommuner i Norge som er fribyer for forfulgte forfattere, journalister og kunstnere, og siden Stavanger ble første norske friby midt på 1990-tallet, har det kommet over 80 fribyforfattere til Norge gjennom ordningen. De norske fribyene er: Stavanger, Bergen, Molde, Trondheim, Levanger, Harstad (friby for musikere), Tromsø, Lillehammer, Oslo, Drøbak (Frogn kommune), Bø, Skien, Kristiansand, Haugesund (har vedtatt å gjenoppta fribyaktiviteter f.o.m. 2020, etter et par års pause), Larvik, Horten og Asker.

Det kom fem nye fribyforfattere til de norske fribyene i 2019; flere av dem hadde med seg ektefelle og barn.

12.2 NETTVERK OG SAMARBEIDSPARTNERE

Norsk PEN samarbeider tett med det internasjonale fribynettverket ICORN (International Cities of Refuge Network), som har administrasjon i Stavanger. På verdensbasis er det nå over 70 fribyer som er medlemmer i ICORN. ICORN mottar og behandler søknader fra forfulgte ytrere, og følger opp avtalene med byene som er medlemmer i fribynettverket. Norsk PEN har innstillingsrett overfor Utlendingsdirektoratet (UDI) ved gjenbosetting av kvoteflyktninger til Norge, og i samarbeid med ICORN søker vi UDI om innreise- og oppholdstillatelse for forfulgte forfattere og deres familier som er blitt invitert til en av de norske fribyene. Norsk PEN koordinerer også arbeidet som gjøres for og med fribyforfatterne i de norske medlemsbyene i ICORN, og administrerer det årlige stipendet på kr. 100 000 som hver norske friby får av Utenriksdepartementet. Norsk PEN opplever samarbeidet med ICORN som svært godt.

12.3 NASJONAL KOORDINATOR

Ingeborg Kværne arrangerer årlige samlinger for det norske fribynettverket, veileder fribyforfatterne og de lokale koordinatorene i fribyene, og arbeider på ulike måter for at fribyforfatterne skal bli formidlet, synliggjort og hørt. Fribykoordinator er rådgiver overfor fribyene når det gjelder bruken av UD-stipendet, og rapporterer til UD om byenes disponering av fribystipendet.

12.4 NETTVERKSMØTER

Norsk PEN har ansvar for å planlegge og gjennomføre årlige nettverksmøter for det norske nettverket av lokale fribykoordinatorer og fribyforfattere. Fribyene veksler på å være lokalt vertskap. Nettverksmøtene er en viktig faglig og sosial møteplass for fribynettverket, med bl.a. workshops, foredrag, og utveksling av informasjon fra Norsk PEN, ICORN og de ulike byene på programmet.

I 2019 ble det nasjonale nettverksmøte arrangert i Tønsberg 4.–5. november, med frifylket Vestfold og Litteraturuka i Vestfold som lokal arrangør. Ingeborg Kværne ledet møtet. Flere av fribyforfatterne medvirket i tillegg på programmet til Litteraturuka i Vestfold.

Den bangladeshiske fotografen Shahidul Alam, som Norsk PEN aksjonerte for da han i 2018 ble arrestert etter å ha kritisert myndighetenes voldsbruk mot demonstranter, var til stede på ICORN og PEN Internationals WiPC-kongress i Rotterdam. Her flankert av fire bangladeshiske fribyforfattere bosatt i Norge. F.v: Arifur Rahman, Ratan Kumar Samadder, Shahidul Alam, Tahsib Hassan og Ahmedur Rashid Chowdhury

12.5 INTERNASJONAL MØTEVIRKSOMHET

ICORNs årlige møte ble arrangert i Rotterdam 29.–31. mai, parallelt med PEN Internationals WiPC-konferanse. Ingeborg Kværne holdt innlegg om Norsk PENs arbeid med utgivelsen av en ny fribyantologi, og gjennomførte en samling for de norske koordinatorene.

12.6 TILTAK FOR FRIBYFORFATTERE

Mange fribyforfattere har blitt formidlet på litteratur- og musikkfestivaler i inn- og utland, formidlingsarrangementer på bibliotek, på kunstutstillinger, konferanser og seminarer, som kommentatorer eller intervjuobjekter i både lokal og nasjonal presse, i tidsskrift, m.m. Flere viderefører også sitt arbeid og formidler sine ytringer i sine opprinnelige hjemland, først og fremst gjennom nettbaserte kanaler.

Enkelte av fribyforfatterne ønsker å holde lav profil og har derfor noe begrenset aktivitet – av hensyn til egen sikkerhet, sikkerheten til familien i hjemlandet, eller av helsemessige og andre personlige årsaker.

Fribyantologi

Den kanskje viktigste begivenheten som angår fribyforfatterne i Norge, var utgivelsen av antologien *Å kysse en ørken., Å kysse en myr. 13 fribyforfattere.* Boken er utgitt på Aschehoug med Johanne Fronth-Nygren som redaktør, og ble lansert med et stort program 23. mai under Norsk litteraturfestival på Lillehammer. Alle de 13 forfatterne som er representert i antologien medvirket under lanseringen, sammen med sine norske oversettere og gjendiktere. I tillegg medvirket mange av forfatterne og oversetterne på en rekke andre programposter under festivalen. Fribyforfatterne i Norge har sannsynligvis aldri vært bedre representert og mer synlige under litteraturfestivalen på Lillehammer enn dette året.

Redaktør for *Å kysse en ørken. Å kysse en myr*, Johanne Fronth-Nygren og fribykoordinator Ingeborg Kværne holder i et rykende ferskt eksemplar av antologien for første gang.

Alle de 13 fribyforfatterne som er representert i antologien, rett etter lanseringen under Norsk Litteraturfestival på Lillehammer 23. mai.

Fribyantologien er blitt til etter initiativ fra og i nært samarbeid med Norsk PEN. I 2018 ble det gitt tilskudd til utgivelsen fra Kopinor (kr 376 000 til formidling), Fritt Ord (kr 125 000) og Kulturrådet (kr 145 000). Samtlige nåværende og tidligere fribyforfattere ble invitert til å sende inn tekster, og 27 av forfatterne sendte inn bidrag. Tekster av i alt 13 forfattere ble deretter plukket ut, hovedsakelig etter vurdering av litterær kvalitet. Av disse er kun én av forfatterne tidligere publisert på norsk.

De 13 fribyforfatterne som er representert i boken er: Montaser Abdelmawgood (Egypt/Trondheim), Haile Bizen Abraha (Eritrea/Kristiansand), Manal Al-Sheikh (Irak/Stavanger), Sanaa Aoun (Syria/Tromsø), Ahmedur Rashid Chowdhury (Tutul) (Bangladesh/Skien), Fatemeh Ekhtesari (Iran/Lillehammer), Islam Elsanov (Tsjetsjenia/Stavanger), Ashur Etwebi (Libya/Trondheim), Benyamin Farnam (Iran/Oslo), Ali Hayder (Irak/Kristiansand), Mehdi Mousavi (Iran/Lillehammer), Gunel Movlud (Aserbajdsjan/Levanger) og Nawzat Shamdin (Irak/Skien). Oversetterne som har gjort tekstene deres tilgjengelige for oss på norsk, er: Øyvind Berg, Hege Susanne Bergan, Johanne Fronth-Nygren, Nina Zandjani, Oda M. Vinsnes, Paal-Helge Haugen, Gunstein Bakke, Erling Kittelsen, Linda Kjosaas, Arne Ruste, Mohammad Izadi, Anne Karin Torheim og Walid al-Kubaisi.

Antologien har blitt viet stor oppmerksomhet og har fått gode anmeldelser av flere litteraturkritikere. Store oppslag i blant annet Aftenposten, Klassekampen og Dagsavisen vitner om at fribyforfatternes stemmer og historier er et viktig og etterlengtet tilskudd til den norske litterære offentligheten. Kritiker Ingunn Økland i Aftenposten skrev blant annet i sin fyldige anmeldelse: «I skyggen av en kritthvit bokbransje har vi et mangfold av forfattere her til lands. (...) Mange norske lesere synes det blir i overkant mye hverdagsliv og selvsentrering i vår samtidslitteratur. I så fall anbefaler jeg boken *Å kysse en ørken. Å kysse en myr.*» (Aftenposten, 25.05.2019)

Fatemeh Ekhtesari med Ingunn Øklands anmeldelse av antologien i Aftenposten.

BOKMAGASINET

Fandenivoldsk: Å lese fribyforfatterne på norsk gir glimt av alt det man ikke ser.

Splinter av verden

UKAS BOK

CARLINE TROMP

ANTOLOGI

Vinden fører med seg både skjønnhet og skrekk.

Antologien fikk svært god anmeldelse i Klassekampen.

Klassekampen viet en helside til anmeldelse av antologien, og kritiker Carline Tromp skrev blant annet: «Det er dette som gjør denne utgivelsen så viktig – den utvider blikket, åpner nye veier inn i litteraturen. (...) Tenk at disse forfatterne er her i Norge, midt iblant oss. Tenk så heldige vi er, som får lese dem!» (Klassekampen, 08.06.2019) I Klassekampens oppsummering av bokåret 2019, valgte sågar to av avisens anmeldere å trekke frem antologien som én av årets tre beste bøker. (Klassekampen, 14.12.2019)

Kristina Quintano, som anmeldte antologien for nettidsskriftet Shuddhashar, skrev blant annet: «Forfatter og aktivist Carsten Jensen sa i sin Bjørnson-forelesning på Lillehammer i år at vi i Vesten på mange måter mangler ord til å beskrive krigens konsekvenser. Vi har ikke erfart den, vi kan ikke godt nok beskrive hva det er vi ser og føler og opplever. Likevel er det nettopp dette de tretten forfatterne i denne antologien klarer. De bruker ordene til å beskrive hendelser og følelser og drømmer de aller fleste av oss ikke har noen forutsetning for å beskrive.» (Shuddhashar.com, 01.06.2019)

Andrew Kroglund i Transit Magasin skrev: «Noen ganger gir bøker deg ny innsikt. Andre ganger lykkes de å vekke sterke følelser i deg. Når de gjør begge deler, samtidig, blir ordene viktige våpen for å endre og for å forstå verden. 13 fribyforfattere klarer nettopp det i boka *Å kysse en ørken, å kysse en myr*». (Transitmag.no, 10.06.2019)

Få dager etter lanseringen på Lillehammer, trykket i tillegg Dagsavisen både på forsiden og over to sider inne i avisen et intervju med fribyforfatter Gunel Movlud fra Aserbajdsjan, som er en av fribyforfatterne representert i antologien.

Målet med antologien var at den ikke bare skulle bli et viktig løft for de 13 forfatterne som er representert i boken, men også bidra til å synliggjøre og gi offentlig oppmerksomhet til fribyordningen som sådan. Dette målet er oppnådd.

Formidling av fribyantologien

I forbindelse med at Norge i oktober 2019 var hovedgjesteland under bokmessen i Frankfurt, hadde ICORN og Stavanger kommune en egen fribystand der mange av fribyforfatterne i Norge medvirket. Norsk PEN hadde i den anledning fått produsert et lommehefte med engelske oversettelser av et utvalg tekster fra sju av forfatterne som er representert i *Å kysse en ørken. Å kysse en myr*, slik at både fribyforfatterne og antologien kan bli promotert også utenfor Norge. Heftet, som fikk tittelen *Unexpected Crops,* er finansiert med midler fra Utenriksdepartementet. Johanne Fronth-Nygren, som var redaktør for antologien, har hatt ansvaret for både utvalget av tekster og det øvrige redaksjonelle arbeidet med heftet.

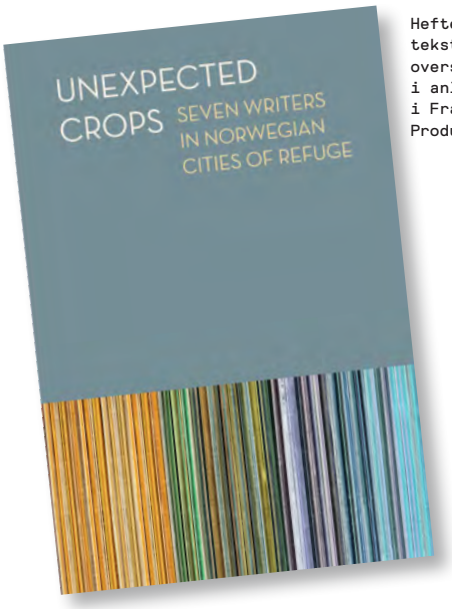

Hefte med et utvalg tekster fra antologien, oversatt til engelsk, i anledning bokmessen i Frankfurt 2019. Produsert av Norsk PEN.

I tillegg til lanseringen på Lillehammer i mai, har det vært gjennomført antologirelaterte arrangementer i flere av fribyene. Flere av disse har mottatt tilskudd fra midlene som Aschehoug mottok fra Kopinor til formidling av antologien, og som Norsk PEN har viderefordelt på vegne av Aschehoug. Byene som har presentert fribyforfattere og fribyantologien i 2019, er: Trondheim (arrangement under Olavsfest 1. august), Tromsø (arrangement i samarbeid med Norsk Forfattersentrum 12. september), Bergen (arrangert av Norsk PEN avdeling Vestlandet), Oslo (Groruddalen litteraturfestival i september, og Holmlia bibliotek i november), Stavanger (i samarbeid med Kapittel og Norsk Oversetterforening, september), Vestfold (Tønsberg, Larvik, Horten, tre arrangementer under Litteraturuka i Vestfold).

13. KOMITEEN FOR FENGSLEDE FORFATTERE

Norsk PENs Komité for fengslede forfattere – WiPC (Writers in Prison Committee) – skal rette søkelyset mot fengslede kolleger og skribenter som sitter fengslet eller er utsatt for forfølgelse og trakassering. Komiteen tar ikke stilling til politiske spørsmål, men insisterer på at vedkommende får en rettferdig dom, juridisk bistand, legetilsyn og besøk av familie.

Komiteen protesterer mot enhver form for maktmisbruk, tortur, trakassering, trusler og forfølgelse av skribentene og familiene deres gjennom å appellere til myndighetene i land der retten til ytringsfrihet ikke ivaretas. Der PEN International tilrår det, prøver komiteen også å ta kontakt direkte med skribentene som sitter fengslet gjennom å sende brev og postkort som viser at de ikke er glemt av omverdenen.

Komiteen har i perioden hatt fire møter og gjennomført tre arrangementer på Litteraturhuset: To arrangementer under Oversatte Dager (se arrangementsoversikten) og forestillingen «Hver ytring er en gnist» med Ingrid Storholmen og Asieh Amini. Komitémedlemmene har arrangert postkortaksjonen i desember og komiteleder holdt appell på Fengslede Forfatteres Dag i november. I tillegg har man respondert på oppfordringene fra PEN International og skrevet RANs etter hvert som de har tikket inn. Øivind Hånes deltok også på konferanse om Tyrkia i EU-parlamentet i Brüssel januar og på konferansen «At Home: Everywhere» i regi av PEN International/WiPC og ICORN Network i Rotterdam i mai.

En av årets mest meningsfylte dager, når Komiteen for fengslede forfattere inviterer medlemmer og andre til å samles før jul for å skrive hilsener til fengslede kollegaer.

Ingeborg Kværne har deltatt på komiteens møter og bistått komiteen med praktisk tilrettelegging.

Støtte

Komiteen for Fengslede Forfattere har i 2019 mottatt bidrag fra Norsk PEN, Norsk Forfattersentrum, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Oversetterforening, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere og Fritt Ord.

Æresmedlemmer

Når Norsk PEN utnevner forfulgte forfattere og journalister til æresmedlemmer, betyr det at vi forplikter oss til å følge opp disse menneskene spesielt. Styret i Norsk PEN utnevnte ingen nye æresmedlemmer i 2019. For øyeblikket har Norsk PEN fem æresmedlemmer: Asli Erdogan, Can Dündar, Khadija Ismayilova, Narges Mohammadi og Edward Snowden.

Resultatregnskap

Alle beløp i NOK	Note	2019	2018
Driftsinntekter:			
Tilskudd Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening		150 000	100 000
Medlemskontingenter		378 450	370 355
Tilskudd Forleggerforeningen		250 000	250 000
Tilskudd Skribentorganisasjonene		75 000	75 000
Tilskudd Norsk Journalistlag		90 000	90 000
Tilskudd Kritikerlaget		10 000	10 000
Tilskudd Fritt Ord, prosjekt		370 000	365 000
Prosjektinntekter UD-midler		4 808 736	4 711 786
Tilskudd fra Kulturdepartementet - Gaveforsterkning		158 495	206 250
Tilskudd andre prosjekter	6	603 354	309 384
Annen driftsinntekt		448 139	245 572
Sum driftsinntekter		**7 342 174**	**6 733 347**
Driftskostnader:			
Kontingenter		148 928	151 902
Lønnskostnad	2	796 767	960 858
Administrasjonskostnader	2	483 443	442 731
Prosjektkostnader UD-midler		5 275 633	4 417 624
Prosjektkostnader andre prosjekter		581 269	714 494
Sum driftskostnader		**7 286 040**	**6 687 609**
Driftsresultat		**56 134**	**45 738**
Finansinntekter og -kostnader:			
Annen renteinntekt		12 870	9 970
Annen finansinntekt		9	0
Annen finanskostnad		0	2 484
Resultat av finansposter		**12 879**	**7 486**
ÅRSRESULTAT		**69 013**	**53 224**
Overføringer:			
Avsatt til annen egenkapital		**69 013**	**53 224**

Balanse per 31. desember

Alle beløp i NOK	Note	2019	2018
Eiendeler:			
Omløpsmidler:			
Fordringer			
Medlemsfordringer	5	47 280	31 800
Andre kortsiktige fordringer		35 462	10 367
Sum fordringer		82 742	42 167
Bankinnskudd	3	2 201 138	4 073 066
Sum omløpsmidler		2 283 880	4 115 233
Sum eiendeler		**2 283 880**	**4 115 233**
Egenkapital og gjeld:			
Omløpsmidler:			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		483 255	414 242
Sum egenkapital		483 255	414 242
Gjeld:			
Langsiktig gjeld			
Andre avsetninger for forpliktelser		112 237	68 215
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		17 800	-611
Skyldig offentlige avgifter	4	132 374	101 079
Annen kortsiktig gjeld	4	1 538 214	3 532 308
Sum kortsiktig gjeld		1688 388	3 632 777
Sum gjeld		1 800 625	3 700 991
Sum egenkapital og gjeld		**2 283 880**	**4 115 233**

Oslo, 10. mars 2020
I styret for Norsk PEN

Kjersti Løken Stavrum
Styreleder

Rune Ottosen
Nestleder

Arne Svingen
Styremedlem

Trygve Åslund
Styremedlem

Ingeborg Senneset
Styremedlem

Asieh Amini
Styremedlem

Kai Sibbern
Styremedlem

Kai Eide
Styremedlem

Øivind Hånes
Styremedlem

Hege Newth
Generalsekretær

Noter til årsregnskapet for 2019

(alle beløp i NOK)

1. REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Regnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper som historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt inntektsføres når den er opptjent. Utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt inntektsføres. Årsregnskapet er avlagt etter samme prinsipper som i foregående år.

2. YTELSER TIL ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Det har i gjennomsnitt vært ansatt 2,5 årsverk i regnskapsåret. Det har ikke vært utbetalt godtgjørelse til styret i 2019.

Lønnskostnader	2019	2018
Lønninger	1 503 985	1 463 767
Folketrygdavgift	250 779	245 193
Pensjonskostnader	204 443	252 517
Andre personalkostnader	0	30 323
Overført til prosjektregnskap	-1 162 440	-1 030 942
Totale lønnskostnader	**796 767**	**960 858**

Ytelser til ledende personer i 2019	Generalsekretær
Lønninger	659 541
Annen godtgjørelse	4 392
Pensjon	97 208
Sum	**761 141**

Godtgjørelse til revisor

Total kostnadsført godtgjørelse til revisor fordeles som følger:

Lovpålagt revisjon	31 250
Andre revisjonsrelaterte tjenester	38 750
Andre tjenester utenfor revisjonen	13 750
Sum	**83 750**

3. BUNDNE MIDLER BANKINNSKUDD

Bankinnskudd for skattetrekk	78 849
UD-midler og andre prosjektmidler	1 211 415
Andre bundne midler	426 558
Sum øremerkede midler	**1 716 822**

4. AVSETNING ØREMERKEDE MIDLER

Ubenyttet tilskudd prosjektmidler	1 145 104
Skyldig forskuddstrekk	79 172
Annen avsetning	112 237
Sum avsetning øremerkede midler	**1 336 513**
Annen kortsiktig gjeld	**464 112**
Sum gjeld	**1 800 625**

5. MEDLEMSFORDRINGER

Fordringer er vurdert til laveste av pålydende og virkelig verdi. Det er foretatt en avsetning til mulig tap på medlemsfordringer på kr 82 850 pr. 31. desember 2019.

6. TILSKUDD ANDRE PROSJEKTER

Tilskudd til andre prosjekter består av støtte fra følgende bidragsytere:

	2019
Raftostiftelsen	600
Intern overføring	30 000
Norsk Forfattersentrum	9 000
Norske barne- og ungdomsbokforfattere	10 000
Norsk Oversetterforening	10 000
Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening	10 000
Endring ubrukte midler	533 754
Sum tilskudd andre prosjekter	**603 354**

Norsk PEN har for 2019 også brukt kr 158 495 i gaveforsterkning fra Kulturdepartementet.

PEN International – bevegelsens charter

PEN fastslår at:

1. Litteratur kjenner ingen grenser og må kunne spres fritt mellom mennesker, uavhengig av politisk eller internasjonal uro.

2. Under alle forhold, og spesielt i krigstid, må kunstverk, menneskehetens åndsverk i vid forstand, ikke utsettes for nasjonalt eller politisk press.

3. PENs medlemmer skal til enhver tid bruke den innflytelse de måtte ha til å fremme forståelse og gjensidig respekt mellom nasjoner og folkegrupper. De forplikter seg til å gjøre sitt ytterste for å bekjempe alt hat og å fremme idealet om fred og likeverd for alle mennesker.

4. PEN forsvarer prinsippet om at tanker skal flyte uhindret innen hver enkelt nasjon og mellom nasjonene, og medlemmene forplikter seg til å kjempe mot enhver form for undertrykkelse av ytringsfrihet i eget land og – så sant det er mulig – også i global sammenheng. PEN bekjenner seg til en fri presse og protesterer mot vilkårlig sensur i fredstid. PEN mener at verdens nødvendige utvikling i retning av en bedre organisert politisk og økonomisk orden, forutsetter muligheten for uhindret kritikk av regjeringer, administrasjoner og institusjoner. Og siden frihet innebærer selvbeherskelse, pålegger medlemmene seg å være vaktsomme overfor den frie presses iboende farer, som å komme med løgnaktige påstander eller bevisste usannheter og forvrenge fakta for politiske og personlige siktemål.

FOTO: BENYAMIN FARNAM

Daværende kulturminister Trine Skei Grande leser i fribyantologien *Å kysse en ørken. Å kysse en myr.*